

SEANCE DU JEUDI 12 NOVEMBRE 1992
VERGADERING VAN DONDERDAG 12 NOVEMBER 1992ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 324.

MESSAGES:

Page 324.

Chambre des représentants.

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Pages 324 et 345.

Orateurs: M. le Président, M. De Croo, p. 325.

M. Desutter. — Proposition de loi insérant un article *5bis* dans la loi du 9 mars 1953 réalisant certains ajustements en matière de pensions militaires et accordant la gratuité des soins médicaux et pharmaceutiques aux invalides militaires du temps de paix.

M. Arts. — Proposition de loi modifiant l'article 1260 du Code judiciaire, en ce qui concerne l'intervention du ministère public.

Mme Delcourt-Pètre. — Proposition de loi modifiant l'article 12 de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère.

COMMUNICATIONS:

Page 325.

Cour d'arbitrage.

QUESTIONS ORALES:

Question orale de M. Van Belle au ministre de l'Emploi et du Travail sur «l'état d'avancement de l'adaptation de la législation belge aux règles européennes relatives à l'égalité de traitement de l'homme et de la femme en matière de législation sociale».

Orateurs: M. Van Belle, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 325.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 324.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 324.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

VOORSTELLEN VAN WET (Inoverwegingneming):

Bladzijden 324 en 345.

Sprekers: de Voorzitter, de heer De Croo, blz. 325.

De heer Desutter. — Voorstel van wet tot invoeging van een artikel *5bis* in de wet van 9 maart 1953 houdende sommige aanpassingen inzake militaire pensioenen en verlenging van kosteloze genees- en artseneijkundige verzorging voor de militaire invaliden van vreedstijd.

De heer Arts. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 1260 van het Gerechtelijk Wetboek, wat de tussenkomst van het openbaar ministerie betreft.

Mevrouw Delcourt-Pètre. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 12 van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van medewerkers van vreemde nationaliteit.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 325.

Arbitragehof.

MONDELINGE VRAGEN:

Mondelinge vraag van de heer Van Belle aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de stand van zaken in de aanpassing van de Belgische wetgeving aan de Europese regels over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen inzake sociale wetgeving».

Sprekers: de heer Van Belle, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 325.

Question orale de M. D'hondt au ministre de l'Emploi et du Travail sur « la réduction de l'indemnité compensatoire de change payée aux travailleurs frontaliers en France ».

Orateurs : M. D'hondt, Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, p. 326.

Question orale de M. Cuyvers au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « les violences exercées dans les campagnes brésiliennes et dans la forêt amazonienne ».

Orateurs : M. Cuyvers, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 327.

Question orale de M. Bougard au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « l'état d'urgence en Colombie ».

Orateurs : M. Bougard, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 328.

Question orale de M. Dierickx au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « l'évolution récente en Slovaquie ».

Orateurs : M. Dierickx, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 329.

Question orale de M. Goovaerts au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « la sécurité des citoyens dans l'hypothèse d'accidents d'avions ».

Orateurs : M. Goovaerts, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 329.

Question orale de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le dépôt à La Poste de Bruxelles des demandes de remboursement de la taxe de sécurité et de propreté ».

Orateurs : M. Hatry, M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques, p. 330.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 331.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Ulburghs au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la situation au Kosovo ».

Orateurs : MM. Ulburghs, Benker, Kuijpers, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 331.

Interpellation de Mme Van Cleuvenbergen au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « l'aide humanitaire ».

Orateurs : Mme Van Cleuvenbergen, M. Pataer, M. Derycke, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, p. 336.

Interpellation de Mme Maes au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur « l'activité du Fonds de survie et la stratégie générale en matière de coopération au développement, notamment avec le Zaïre ».

Orateurs : Mme Maes, M. Derycke, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, p. 339.

Mondelinge vraag van de heer D'hondt aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de vermindering van de uitkering ter compensatie van wisselkoersschommelingen die wordt betaald aan in Frankrijk werkende grensarbeiders ».

Sprekers : de heer D'hondt, mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, blz. 326.

Mondelinge vraag van de heer Cuyvers aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het geweld op het Braziliaanse platteland en in het Amazone-woud ».

Sprekers : de heer Cuyvers, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 327.

Mondelinge vraag van de heer Bougard aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de noodtoestand in Colombia ».

Sprekers : de heer Bougard, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 328.

Mondelinge vraag van de heer Dierickx aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de recente evoluties in Slowakije ».

Sprekers : de heer Dierickx, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 329.

Mondelinge vraag van de heer Goovaerts aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de veiligheid van de burgers bij mogelijke vliegtuigongevallen ».

Sprekers : de heer Goovaerts, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 329.

Mondelinge vraag van de heer Hatry aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de afgifte bij De Post van Brussel van de aanvragen om terugbetaling van de belasting voor stadsreiniging en veiligheid ».

Sprekers : de heer Hatry, de heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven, blz. 330.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 331.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Ulburghs tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de toestand in Kosovo ».

Sprekers : de heren Ulburghs, Benker, Kuijpers, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 331.

Interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « de humanitaire hulp ».

Sprekers : mevrouw Van Cleuvenbergen, de heer Pataer, de heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, blz. 336.

Interpellatie van mevrouw Maes tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « de werking van het Overlevingsfonds en de algemene strategie inzake de ontwikkelingsamenwerking, onder andere met Zaïre ».

Sprekers : mevrouw Maes, de heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, blz. 339.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 345.

M. Taminiaux. — Proposition de loi modifiant la loi du 30 décembre 1975 concernant les biens trouvés en dehors des propriétés privées ou mis sur la voie publique en exécution de jugements d'expulsion.

M. Lenfant. — Proposition de loi instaurant une taxe-santé sur le tabac.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 345.

De heer Taminiaux. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 30 december 1975 betreffende de goederen, buiten particuliere eigendommen gevonden of op de openbare weg geplaatst ter uitvoering van vonissen tot uitzetting.

De heer Lenfant. — Voorstel van wet houdende invoering van een gezondheidsbelasting op tabak.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 15 h 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. Lahaye, pour raison de santé, et Désir, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Lahaye, om gezondheidsredenen, en Désir, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAPPEN — MESSAGES

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 10 november 1992 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen:

1° De Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1993;

Par messages du 10 novembre 1992, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour:

1° Le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1993;

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

2° Het ontwerp van Algemene Uitgabenbegroting voor het begrotingsjaar 1993;

2° Le projet de budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1993;

— Verwezen naar de respectievelijk bevoegde commissies.

Renvoi aux commissions respectivement compétentes.

3° Het ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgabenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 18 — «Financien»;

3° Le projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 18 — «Finances»;

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

4° Het ontwerp van akte van naturalisaties.

4° Le projet d'acte de naturalisations.

— Verwezen naar de commissie voor de Naturalisaties.

Renvoi à la commission des Naturalisations.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen van wet.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions de loi.

U hebt de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen voorstellen van wet met opgave van de commissies waarnaar het bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions de loi à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, bevat deze lijst ook de voorstellen van wet inzake de herziening van de Grondwet?

De Voorzitter. — Mijnheer De Croo, de Senaat moet geen formeel oordeel uitbrengen over de inoverwegingneming van zulke voorstellen.

De voorstellen van wet inzake de herziening van de Grondwet worden verwezen naar de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, deze voorstellen moeten volgens mij door de Senaat in overweging worden genomen aangezien de Senaat het recht heeft om wetsvoorstellen te weigeren.

Het gebeurt meer dan eens dat een wetsvoorstel wordt geweigerd. Ik vermoed dan ook dat toch een beslissing van de Senaat is vereist.

De Voorzitter. — Ik verwijs naar artikel 82 — onder het hoofdstuk XIV. — Herziening van de Grondwet — van het Reglement van de Belgische Senaat, dat luidt: «Ieder voorstel tot verandering of tot nieuw opstel van de te herziene artikelen wordt aan de commissie voorgelegd, zonder dat de Senaat het vooraf hoeft in overweging te nemen of anders ter commissie te onderzoeken.»

Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, zijn de voorstellen, waarop ik doel, reeds formeel ingediend?

De Voorzitter. — Dit gebeurde eergisteravond, en daarvan is melding gemaakt in de Senaat.

Slechts één commissie komt in aanmerking voor de verwijzing, namelijk de commissie voor de Herziening van de Grondwet en de Hervorming der Instellingen.

De formaliteiten ter zake zijn dus vervuld. De commissie zal deze voorstellen zo spoedig mogelijk bespreken.

De Voorzitter. — Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat de in de lijst opgesomde voorstellen van wet in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions de loi qui figurent sur ladite liste comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour d'arbitrage — Arbitragehof

M. le Président. — Ainsi qu'il a déjà été communiqué, une place de juge d'expression française à la Cour d'arbitrage sera vacante le 20 novembre 1992. En effet, M. le président Wathelet atteindra la limite d'âge le 19 novembre 1992.

Zoals reeds eerder werd medegedeeld, zal een plaats van Frans-talig rechter in het Arbitragehof op 20 november 1992 te begeven zijn, aangezien de heer voorzitter Wathelet op 19 november 1992 de leeftijdsgrens zal bereiken.

La vacance sera à pourvoir sur base de l'article 34, § 1er, 2°, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage.

In die vacature zal worden voorzien op grond van artikel 34, § 1, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 van het Arbitragehof.

L'article 32 de la même loi spéciale dispose que les membres de la Cour d'arbitrage sont nommés à vie par le Roi sur une liste double présentée par le Sénat. Celle-ci est adoptée à la majorité des deux tiers des suffrages des membres présents.

Artikel 32 van dezelfde bijzondere wet bepaalt dat de leden van het Arbitragehof voor het leven door de Koning worden benoemd uit een dubbeltal voorgedragen door de Senaat. Het wordt aangenomen met een meerderheid van twee derde der stemmen van de aanwezige leden.

Je vous propose, mesdames, messieurs, de procéder à la formation de cette liste au cours de la séance du 4 décembre prochain.

Ik stel u voor, dames en heren, dit dubbeltal op te maken tijdens de vergadering van 4 december a.s.

Conformément aux articles 65bis et 65ter de notre Règlement, les candidatures doivent parvenir au Président du Sénat au plus tard le 27 novembre 1992 à 16 heures.

Overeenkomstig de artikelen 65bis en 65ter van ons Reglement moeten de kandidaturen uiterlijk op 27 november 1992, te 16 uur, bij de Voorzitter van de Senaat toekomen.

Pas d'opposition?

Geen bezwaar?

Il en sera ainsi décidé.

Dan is aldus besloten.

Par lettre du 9 novembre 1992, M. Delva, président de la Cour d'arbitrage, fait savoir qu'une place de juge d'expression néerlandaise à ladite cour sera vacante le 29 janvier prochain, étant donné qu'il atteindra la limite d'âge le 28 janvier 1993.

Bij brief van 9 november 1992 deelt de heer Delva, voorzitter van het Arbitragehof, mede dat een plaats van Nederlandstalig rechter in dat hof vanaf 29 januari a.s. te begeven zal zijn, daar hij de leeftijdsgrens zal bereiken op 28 januari 1993.

La vacance sera à pourvoir sur base de l'article 34, § 1er, 1°, littéra a, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage.

In die vacature zal worden voorzien op grond van artikel 34, § 1, 1°, littera a, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Les candidats à présenter doivent dès lors avoir, en Belgique et pendant que l'ambt zal overgaan evenals de datum waarop de candidatures moeten zijn ingediend, zullen tijdens een latere vergadering worden bepaald.

De voor te dragen kandidaten moeten derhalve in België ten minste vijf jaar het ambt hebben bekleed, hetzij van raadsheer, van procureur-generaal, van eerste advocaat-generaal of van advocaat-generaal bij het Hof van cassatie.

La date à laquelle le Sénat procédera à la présentation d'une liste double de candidats à cette fonction ainsi que la date à laquelle les candidatures doivent être déposées seront fixées au cours d'une séance ultérieure.

De datum waarop de Senaat tot de voordracht van een dubbel-tal voor dat ambt zal overgaan evenals de datum waarop de candidatures moeten zijn ingediend, zullen tijdens een latere vergadering worden bepaald.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN BELLE AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER «DE STAND VAN ZAKEN IN DE AANPASSING VAN DE BELGISCHE WETGEVING AAN DE EUROPESE REGELS OVER DE GELIJKE BEHANDELING VAN MANNEN EN VROUWEN INZAKE SOCIALE WETGEVING»

QUESTION ORALE DE M. VAN BELLE AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR «L'ETAT D'AVANCEMENT DE L'ADAPTATION DE LA LEGISLATION BELGE AUX REGLES EUROPEENNES RELATIVES A L'EQUALITE DE TRAITEMENT DE L'HOMME ET DE LA FEMME EN MATIERE DE LEGISLATION SOCIALE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van Belle aan de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de stand van zaken in de aanpassing van de Belgische wetgeving aan de Europese regels over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen inzake sociale wetgeving».

Het woord is aan de heer Van Belle.

De heer Van Belle. — Mijnheer de Voorzitter, de lidstaten van de Europese Gemeenschap mogen geen regels invoeren die discriminerend zijn op grond van geslacht. Bijkomende beschermingsmaatregelen voor vrouwen zijn enkel mogelijk in zoverre ze handelen over zwangere en zogende vrouwen of betrekking hebben op de bijzondere relatie tussen moeder en kind.

In het nummer april-mei-juni 1990 van het *Arbeidsblad*, tijdschrift van het ministerie van Arbeid, schreef Patrick Humblot van de Universitaire Instelling Antwerpen dat de Belgische sociale wetgeving niet strookt met de Europese richtlijnen.

Ik had van mevrouw de minister willen vernemen welke maatregelen sedert januari 1990 werden getroffen om de discriminatie tussen mannen en vrouwen inzake sociale wetgeving te doen ophouden? Welke bepalingen uit de sociale wetgeving zijn thans nog discriminerend? Hoeveel en welke veroordelingen heeft ons land bij het Europees Hof van justitie in dit verband reeds opgelopen? Kan de minister ons meedelen welke de budgettaire weerslag in de sociale zekerheid zou zijn van het doen verdwijnen van elke discriminerende bepaling ten voordele van de vrouw?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Van Belle verwijst in zijn vraag naar een artikel van Patrick Humblet, dat verschenen is in het nummer van april-mei-juni 1990 van het *Arbeidsblad* van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. Dit artikel behandelde vooral enkele bepalingen van het Belgische recht ter bescherming van de vrouwen, waaronder ook het verbod voor vrouwen om nachtwerk te verrichten.

Als antwoord op de vraag welke maatregelen sinds januari 1990 getroffen werden om de discriminaties tussen mannen en vrouwen inzake sociale wetgeving te doen ophouden, geef ik volgend overzicht.

Er is het koninklijk besluit van 27 februari 1990, waarin maatregelen bepaald worden om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen in openbare diensten te bevorderen, met name de verplichting tot het voeren van positieve acties.

Er is ook de wet van 20 juli 1990, die een variabele pensioenge-rechtigde leeftijd van de werknemers aanpast aan de evolutie van het algemeen welzijn. Zo werd het verschil in pensioenleeftijd tussen mannen en vrouwen afgeschaft en vervangen door een flexibele pensioenleeftijd tussen 60 en 65 jaar zowel voor mannen als voor vrouwen.

Voor de regeling van de zelfstandigen kunnen we enkele andere koninklijke besluiten aanhalen, zoals het koninklijk besluit van 25 januari 1992, dat het koninklijk besluit nummer 38 wijzigt, het koninklijk besluit van 19 december 1967, dat de meewerkende echtgenoot of echtgenote toestaat om een sociaal statuut aan te vragen en het koninklijk besluit van 12 december 1991 tot wijziging van artikel 37 van het koninklijk besluit van 19 december 1967, dat door het Europese Hof van justitie discriminerend genoemd werd bij prejudicieel geschil van 21 november 1990, zaak 37.389, Integrity. Dat is trouwens het enige besluit van het Europese Hof van justitie waardoor onze wetgeving inzake gelijke behandeling veroordeeld werd bij prejudicieel geschil.

De sociale wetgeving in België kent nog enkele discriminaties, waaronder het verbod van nachtarbeid voor vrouwen in de industrie. Op basis van het arrest-Stoekel van 25 juli 1991 van het Europese Hof van Justitie, waardoor de Franse wetgeving inzake nachtwerk voor vrouwen veroordeeld werd, heeft de Europese Commissie beslist dat ook de Belgische wetgeving in strijd was met de richtlijn 76/207/EEG. België heeft dan ook het Verdrag nummer 89 van de Internationale Arbeidsorganisatie inzake het verbod van nachtwerk voor vrouwen opgezegd in februari 1992. Dit heeft u trouwens vandaag nog eens in de kranten kunnen lezen, want het verbod op nachtarbeid van vrouwen was een van de thema's van de vrouwendag gisteren. Dat zal een aanpassing van de wetgeving inzake nachtwerk meebrengen, waarvoor ik een wetsontwerp klaar heb.

Daarbuiten vermeld ik ook nog de bepalingen die verder moeten worden onderzocht op het vlak van de gelijke behandeling namelijk het verschil in leeftijd tussen mannen en vrouwen en de CAO nummer 17 betreffende het brugpensioen voor werknemers, waarvoor België gedagvaard werd voor het Europese Hof van justitie. Eind oktober werd de zaak gepleit en een uitspraak wordt verwacht in maart 1993.

Eveneens te vermelden is de gelijke behandeling in de aanvullende sociale zekerheidsregelingen waarvoor mijn administratie thans een wetsontwerp voorbereidt.

Om te antwoorden op het laatste deel van de vraag inzake de invloed van de afschaffing van de discriminerende bepalingen in de sociale wetgeving op de begroting, kan ik antwoorden dat dit eveneens onderzocht wordt in het kader van vermeld wetsontwerp.

Ik zal de heer Van Belle de essentiële documentatie bezorgen over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Deze documentatie, die uitgegeven is door mijn administratieve dienst, behandelt de Europese en de Belgische wetgeving, de Europese en de Belgische rechtspraak en de bibliografische gegevens. Zo zal hij een volledig overzicht krijgen van de toestand.

QUESTION ORALE DE M. D'HONDT AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL SUR « LA RÉDUCTION DE L'INDEMNITÉ COMPENSATOIRE DE CHANGE PAYÉE AUX TRAVAILLEURS FRONTALIERS EN FRANCE »

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER D'HONDT AAN DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID OVER « DE VERMINDERING VAN DE UITKERING TER COMPENSATIE VAN WISSELKOERSCHOMMELINGEN DIE WORDT BETAALD AAN IN FRANKRIJK WERKENDE GRENSARBEIDERS »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. D'hondt au ministre de l'Emploi et du Travail sur « la réduction de l'indemnité compensatoire de change payée aux travailleurs frontaliers en France ».

La parole est à M. D'hondt.

M. D'hondt. — Monsieur le Président, depuis près de vingt ans, une indemnité est payée par l'Etat à plusieurs milliers de travailleurs frontaliers œuvrant en France — près de 8 000 aujourd'hui — dont la moitié habite le Hainaut occidental. Cette indemnité se justifie par la nécessité de compenser la baisse de niveau des rémunérations à la suite des opérations de change.

Madame le ministre, alors que l'évolution des taux de change devrait inciter à augmenter cette compensation, le gouvernement vient de décider de la réduire de 25 p.c., en affirmant que l'accroissement des rémunérations depuis 1973 en France dépasse de 20 p.c. l'accroissement dans notre pays. L'objectif avoué de cette réduction arbitraire est la récupération de 100 millions par an à partir de 1993 : il s'agit de l'une des cinq mesures supplémentaires décidées dans le secteur de l'emploi pour un montant total estimé à 810 millions.

Au moment où le volume de l'emploi est en pleine dépression et où le chômage frappe particulièrement l'industrie textile de la région frontalière de Mouscron-Comines, au moment où des efforts sont fournis dans l'espoir de casser le noyau dur du chômage, estimez-vous vraiment opportun, madame le ministre, de sanctionner plusieurs milliers de travailleurs qui ont réussi à trouver un emploi en France, échappant ainsi au circuit infernal du chômage coûteux pour la collectivité ? La réduction de l'indemnité compensatoire n'est-elle pas le prélude à sa suppression pure et simple ? Quel sort sera réservé aux nouveaux frontaliers, engagés depuis avril 1987, déjà défavorisés par l'attribution d'une indemnité moindre ?

Enfin, madame le ministre, croyez-vous vraiment aux chances du groupe de travail chargé de vous présenter avant la fin de ce mois des propositions alternatives, alors que vous annoncez qu'il n'est pas question de revenir sur la ponction de 100 millions à charge de ces seuls frontaliers travaillant en France ?

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargé de la Politique d'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le Président, en 1973, on a effectivement établi une réglementation d'indemnité de bonification du taux de change au profit des travailleurs frontaliers belges en France.

Cette indemnité a augmenté pratiquement chaque fois qu'il y a eu une dévaluation du franc français, de sorte qu'elle s'élève aujourd'hui à 33 p.c. d'une rémunération très limitée, il est vrai, de 3 450 francs français par mois.

Cette indemnité payée aux travailleurs frontaliers qui ont commencé à travailler avant le 1er avril 1987 est maintenant de 7 200 francs par mois ou 86 400 francs par an. Pour le moment, ces bénéficiaires forment un groupe de 4 100 personnes. Les travailleurs frontaliers qui ont commencé à travailler après le 1er mai 1987 ne bénéficient que d'une indemnité égale à 15 p.c. de ce montant, soit 1 080 francs par mois ou environ 13 000 francs par an. Ces bénéficiaires forment maintenant un groupe d'environ 700 personnes.

Une telle réglementation d'indemnité de change a, en principe, toujours un caractère temporaire, étant donné qu'un retard de rémunération causé par une dévaluation est toujours compensé, en grande partie, par une hausse salariale plus rapide. En fait, en France, les salaires ont augmenté plus rapidement qu'en Belgique. Entre 1973 et 1987, dernière année où l'indemnité de change a été ajustée, les salaires ont été multipliés par cinq en France, tandis qu'en Belgique, ils ont seulement été multipliés par trois. En termes réels, donc sans inflation, les salaires ont augmenté pendant cette période, de 46 p.c. en France, à l'opposé de la Flandre, où ils ont seulement augmenté de 23 p.c. Le retard des rémunérations en France, causé par la dévaluation du franc français, est donc compensé partiellement.

C'est la raison pour laquelle le gouvernement a décidé que ces bénéficiaires d'une allocation à charge de l'assurance-chômage devaient aussi contribuer à l'assainissement en diminuant leur indemnité de 25 p.c. à partir du 1er janvier 1993. En outre, nous rappelons que, dans l'Europe de demain, il sera très difficile de défendre un système de primes pour compenser des différences de salaire dans des régions frontalières.

Pour traiter un peu plus à fond les questions spécifiques posées par M. D'hondt, je rappelle les décisions que j'ai prises de commun accord avec les représentants des travailleurs frontaliers. Elles comprennent quatre points.

Premièrement, abstraction faite de la diminution de 25 p.c., décidée au mois d'août, le ministre de l'Emploi et du Travail s'engage à ne plus appliquer une nouvelle diminution pour les travailleurs frontaliers qui travaillaient déjà dans ce système avant le mois d'avril 1987, et cela jusqu'à la création de l'UME.

Deuxièmement, dans une période de deux semaines, un groupe de travail du cabinet va examiner les possibilités de réaliser une économie de 100 millions, but visé par l'action décidée au mois d'août, de façon alternative à l'intérieur du système de l'indemnité de change.

Troisièmement, l'indemnité de change de 15 p.c. pour les nouveaux travailleurs frontaliers en France sera maintenue par le ministre de l'Emploi et du Travail jusqu'à la création de l'UME.

Quatrièmement, le ministre de l'Emploi et du Travail prend l'initiative de reconstituer la « commission travailleurs frontaliers » qui analyse les problèmes sociaux des travailleurs frontaliers, notamment le problème de la prépension.

De ces décisions, le membre peut déduire clairement que l'économie de 25 p.c. est maintenue, que nous n'avons pas l'intention d'appliquer d'autres diminutions avant 1997; enfin, que l'indemnité diminuée de 15 p.c. sera certainement maintenue jusqu'en 1996.

La mission du groupe de travail susmentionné, à savoir de trouver des propositions alternatives, ne consiste pas à diminuer les économies prévues, mais à en modifier éventuellement l'application, par exemple en fonction du salaire gagné. Je suis prête à prendre en considération des propositions que les travailleurs frontaliers formuleraient dans ce sens.

M. le Président. — La parole est à M. D'hondt pour une réplique.

M. D'hondt. — Monsieur le Président, je remercie Mme le ministre pour les réponses qu'elle vient de fournir. Cependant, elle s'est bornée à confirmer les déclarations faites voici une quinzaine de jours à la délégation de travailleurs frontaliers.

Mme le ministre nous répète qu'elle va constituer un groupe de travail mais normalement cela devrait déjà être fait et ce groupe aurait dû remettre aujourd'hui ses conclusions. Je constate qu'il n'en est rien.

Enfin, madame le ministre, lorsque vous comparez la situation en France et en Belgique, vous ne tenez pas compte des deux paramètres suivants: d'abord, les travailleurs frontaliers ne perçoivent pas de pécule de vacances et ensuite, la fiscalité est beaucoup plus lourde en Belgique qu'en France.

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, ministre.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargé de la Politique d'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le Président, pour ce qui concerne le groupe de travail, des informations doivent nous être transmises par le ministère des Finances afin de nous permettre de distinguer les revenus des travailleurs frontaliers d'après leur importance. Nous sommes d'ailleurs en contact permanent avec certains travailleurs frontaliers qui sont au courant de la situation. Dès que nous serons en possession des informations attendues, le groupe de travail pourra fonctionner. Mais, comme je l'ai dit, les rémunérations des travailleurs frontaliers sont en hausse.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER CUYVERS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER « HET GEWELD OP HET BRAZILIAANSE PLATTELAND EN IN HET AMAZONEWOUDE »

QUESTION ORALE DE M. CUYVERS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES SUR « LES VIOLENCES EXERCEES DANS LES CAMPAGNES BRÉSILIENNES ET DANS LA FORET AMAZONIENNE »

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Cuyvers aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het geweld op het Braziliaanse platteland en in het Amazonewoud ».

Het woord is aan de heer Cuyvers.

De heer Cuyvers. — Mijnheer de Voorzitter, Braziliaanse niet-gouvernementele organisaties vragen zoveel mogelijk druk uit te oefenen op Itamar Franco die momenteel de functie van president ad interim waarneemt. De huidige systematische uitmoording van de leiders en de activiteiten van de Braziliaanse boeren gebeurt in opdracht van de grootgrondbezitters. De Braziliaanse regering is te laks om de daders te vervolgen. De regering van Brazilië is dus medeplichtig aan die moordcampagne.

Nu de gewezen vice-president de functie van interimpresident voor zes maanden waarneemt, lijkt het ogenblik gunstig om door buitenlandse druk de moorden te doen ophouden.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, hebt u het ongenoegen van ons land over de gang van zaken in Brazilië al geuit en hebt u al gevraagd dat de moordenaars van de leiders en de activisten van de boeren vervolgd zouden worden door de Braziliaanse rechtbanken?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, de onbevredigende verdeling van het land in Brazilië wordt nog verergerd door een zeer sterke demografische groei. Deze toestand heeft tot gevolg dat kolonisten toestroomden in het Amazonegebied en zich daar vestigden op het territorium van de Indianenstammen. Deze druk op het land is een bron van spanning en geweld tussen de grootgrondbezitters en groepen landbouwers die niet-bewerkte grond bezetten. Aangezien deze bezetters volgens de wet na een aantal jaren automatisch eigenaar worden van de grond die zij bewerken, proberen de grootgrondbezitters ze met de hulp van handlangers te verjagen. Dit geweld wordt dus niet veroorzaakt door handelingen van de lokale en gewestelijke overheden, hoewel deze laatsten soms niet bij machte zijn om op te treden.

Deze incidenten gebeuren in moeilijk bereikbare en zeer uitgestrekte gebieden, waar de toestand vergelijkbaar is met die in de Far West in de XIXe eeuw. Dergelijke confrontaties vinden ook plaats in het Amazonegebied. De handhaving van de orde is de verantwoordelijkheid van de gouverneurs van de Staten. Men mag ze echter niet zonder meer beschuldigen van laksheid. Zij kampen met een schrijnend gebrek aan interventiemiddelen.

De toestand wordt nog verergerd door de langste en de ergste economische crisis in de geschiedenis van het land. Dit landelijk geweld heeft een endemisch karakter. Er is dus geen sprake van een plots opkomen van het geweld. Sinds het aantreden van president Collor heeft de federale overheid een nieuwe houding aangenomen ten opzichte van het probleem van het land, waarvan zelfs het bestaan vroeger werd genegeerd.

Sinds enkele jaren spant de federale overheid zich erg in om de toestand te verhelpen en laat zij zich daarbij niet ontmoedigen door de omvang van de taak en van de daarvoor vereiste middelen. Zij beseft wel dat er spanningen op lange termijn nodig zijn om tot een oplossing te komen.

Onder president Collor werd een landhervormingswet goedgekeurd. De toepassing ervan wordt echter gehinderd door de delicate economische toestand. Ten einde een sociale explosie te vermijden, heeft de nieuwe regering van interimpresident Itamar Franco erop gewezen dat zij nog meer aandacht wil schenken aan de aanzienlijke sociale problemen van Brazilië. Een interventie bij de Braziliaanse overheid zou in de gegeven omstandigheden dus niet opportuun zijn. Hierbij dient echter gezegd dat de ambassadeurs van de Twaalf geregeld samenkomen om de verschillende sociale problemen en de houding van de overheden ter zake te onderzoeken. Tevens heeft de Belgische ambassadeur opdracht gekregen de juistheid te onderzoeken van de klachten ingediend door mensenrechtenorganisaties, met betrekking tot overtredingen van deze rechten in zaken die juiste verbanden hebben met landelijk geweld.

Indien de ambassadeur duidelijke bewijzen vindt voor de geformuleerde aanklachten, zal ik niet aarzelen om, liefst samen met de elf collega's van de Europese Gemeenschap, de gepaste maatregelen te treffen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cuyvers voor een repliek.

De heer Cuyvers. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik hoop dat hij het Parlement over de bevindingen van de ambassadeur zal informeren en dat hij ons zal meedelen welke maatregelen hij, samen met de elf andere lidstaten van de Europese Gemeenschap, desgevallend zal treffen om de mensenrechten in Brazilië te doen eerbiedigen en het landhervormingsproces op gang te brengen.

QUESTION ORALE DE M. BOUGARD AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES SUR «L'ETAT D'URGENCE EN COLOMBIE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUGARD AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE NOODTOESTAND IN COLOMBIA»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Bougard au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «l'état d'urgence en Colombie.»

La parole est à M. Bougard.

M. Bougard. — Monsieur le Président, la décision du président Gaviria de décréter l'état d'urgence en Colombie est particulièrement inquiétante.

Le prétexte invoqué est de lutter contre le financement de la guérilla d'extrême gauche par l'argent de la drogue. Le trafic à gangrené la société colombienne, non seulement la guérilla marxiste, mais aussi des membres des forces armées, de la police, des hommes politiques, des fonctionnaires, jusque dans les rouages supérieurs de l'Etat.

A la suite des accords de 1990 entre le gouvernement et le mouvement armé M 19, des élections législatives ont eu lieu, la Constitution colombienne a subi une importante réforme allant dans le sens d'une plus grande démocratisation. Le gouvernement actuel est issu d'une coalition à laquelle participe l'Alliance démocratique

que M 19. Il est à craindre que l'état d'urgence ne serve que de prétexte aux forces antidémocratiques encore très actives en Colombie pour déstabiliser le pays et pour pratiquer une répression indistincte sur les classes défavorisées, les associations à vocation sociale, les minorités indigènes et les partis démocratiques.

M. le ministre peut-il me dire s'il compte effectuer une démarche auprès des autorités colombiennes pour protester, tout en évitant de paraître accorder son soutien à la guérilla d'extrême gauche, contre l'instauration de l'état d'urgence et pour s'inquiéter de la sécurité des personnes qui pourraient être menacées?

M. le Président. — La parole est à M. Claes, Vice-Premier ministre.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères. — Monsieur le Président, la décision du président de Colombie, M. Gaviria, de décréter le 8 novembre 1992 l'état de commotion intérieure répond à une campagne de violence sans précédent déclenchée par la guérilla dans tout le pays depuis la mi-octobre. La guérilla avait effectué la veille une des attaques les plus meurtrières depuis ses quarante ans d'existence en massacrant vingt-six policiers chargés de la surveillance d'un oléoduc. Plusieurs dizaines de militaires et de civils ont été tués au cours d'autres opérations de la guérilla, lesquelles ont détruit, en outre, des installations minières, des oléoducs, des supermarchés et des banques.

Confronté à cette situation très sérieuse sur le plan de l'ordre public, le président Gaviria, avec l'appui de la majorité du parlement, a été contraint de prendre des mesures radicales contre la guérilla. Sous le couvert de l'état d'urgence, il se propose d'adopter une série de décrets. Ces derniers visent la saisie des biens qui proviennent de l'extorsion et des enlèvements pratiqués à grande échelle par la guérilla, la poursuite des personnes qui cèdent à son chantage — c'est le cas notamment des compagnies pétrolières et des éleveurs — ainsi que le paiement de fortes sommes pour la capture des chefs de la guérilla et l'accroissement des moyens mis à la disposition de l'armée.

Alors qu'il préconisait, depuis son élection en mai 1990, le dialogue avec la guérilla et la pacification en vue de permettre son intégration dans la vie civile, le président Gaviria est poussé par la population et la majorité des forces politiques à la fermeté. Sous sa présidence, la Colombie a consolidé et approfondi la démocratie notamment par l'adoption d'une nouvelle Constitution très démocratique. Un premier mouvement de guérilla, le M 19, avait abandonné la lutte armée et s'était constitué en parti politique, lequel participe d'ailleurs au gouvernement. Par contre, les deux autres mouvements, l'un stalinien et l'autre procastriste, refusent d'envisager sérieusement leur réinsertion dans la vie civile.

Cela explique largement l'impasse dans laquelle se trouvent les négociations menées avec le gouvernement. Cette impasse est à l'origine de l'offensive de grande envergure qui est en cours. Devant restaurer l'ordre public et affronter une guérilla qui accroît son emprise sur de larges zones rurales, le président de la Colombie a répondu en imposant l'état d'urgence. Il a agi conformément à la Constitution qui l'y autorise pour une durée théorique de nonante jours, prorogeable deux fois avec l'accord du parlement.

Dans ces conditions très difficiles pour le gouvernement colombien, qui est issu d'élections indéniablement démocratiques et a un caractère représentatif, une protestation de notre part contre l'état d'urgence ne serait pas justifiée. Elle serait en outre mal comprise. Cette prise de position n'empêche pas la Belgique et ses partenaires des Douze de rester attentifs au respect des droits de l'homme et de souhaiter une reprise des négociations entre le gouvernement et la guérilla de façon à permettre une pacification définitive de la Colombie.

M. le Président. — La parole est à M. Bougard pour une réplique.

M. Bougard. — Monsieur le Président, il est exact que la guérilla en Colombie est extrêmement active et violente. Mais c'est aussi le cas pour la mafia de la drogue. Le seul moyen de lutter

contre ces deux phénomènes consiste, à mes yeux, à aborder la question dans son ensemble. C'est de cette façon que pourra être réglé le problème de la violence en Colombie où la prise de mesures unilatérales contre la guérilla est insuffisante.

Mon intention n'est certes pas de défendre la guérilla, mais je crains que la décision intervenue ne serve que de prétexte à s'attaquer — comme je l'ai développé dans ma question — aux organisations sociales et aux organisations et partis démocratiques de Colombie. Telle est la raison de mon inquiétude et de celle de mon groupe à l'égard de la situation qui prévaut dans ce pays.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DIERICKX AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE RECENTE EVOLUTIES IN SLOWAKIJE»

QUESTION ORALE DE M. DIERICKX AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES SUR «L'EVOLUTION RECENTE EN SLOVAQUIE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Dierickx aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de recente evoluties in Slowakije.»

Het woord is aan de heer Dierickx.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Voorzitter, hoe wordt door de Belgische regering de recente evolutie in Tsjechoslowakije, meer bepaald in Slowakije, gevolgd en geëvalueerd? Meent de Belgische regering dat de democratie in Slowakije geenszins is bedreigd? Wij verwijzen in dit verband naar recente ingrepen van minister-president Vladimir Meciar, onder meer in de samenstelling van de raad van bestuur van de Slowaakse televisie, naar de manier waarop Meciar persmensen uitnodigt op zijn persconferenties, de manier waarop het lot van de Hongaarse minderheid wordt geregeld in de nieuwe grondwet, enzovoort. Heeft de Belgische regering reeds beslist Tsjechië en Slowakije vanaf 1 januari 1993 af onmiddellijk te erkennen?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, België volgt met grote aandacht de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan in de Tsjechische en Slowaakse Federale Republiek sinds de beslissende verkiezingen van 5 en 6 juni voor het federale en de twee nationale parlementen. Deze verkiezingen brachten een moeilijk te overbruggen kloof met zich mee tussen de «rechts-conservatieven» van V. Klaus en de «links-nationalisten» van V. Meciar.

De jongste ontwikkelingen in de TSFR werden op de voet gevolgd door onze ambassade te Praag en geanalyseerd door mijn departement.

De juridische aspecten van de splitsing van de TSFR, die op 1 januari 1993 moet plaatshebben, werden bestudeerd tijdens een coördinatievergadering op mijn departement op 30 oktober 1992. Dit gebeurde met het oog op de invoering van een continuïteitsformule voor de geldende verdragen, voor de overeenkomsten inzake het aanknopen van diplomatieke betrekkingen met de twee nieuwe Staten en teneinde een juridisch vacuüm te vermijden.

De Slowaakse grondwet wordt bovendien geanalyseerd door onze juridische dienst en bijkomende inlichtingen hieromtrent werden opgevraagd bij onze permanente vertegenwoordiging bij de Raad van Europa te Straatsburg. Aan onze ambassade te Boedapest werd gevraagd om ons de artikelen uit deze grondwet mede te delen waarover de Hongaarse overheid bedenkingen heeft.

Samen met zijn partners van de Twaalf bestudeert België de Slowaakse grondwet en wint ons land inlichtingen in via de diplomatieke posten of tijdens de vergaderingen van de EG-werkgroepen, opdat onze analyse zou steunen op beginselen die door de Twaalf aanvaard worden.

De audiënties, op eigen verzoek of op convocatie, van diplomaten van de TSFR lichten eveneens onze analyse toe van de interne toestand van het land en zijn deelgebieden.

Tenslotte wil ik erop wijzen dat de Europese bemiddeling niet onbelangrijk is en dat het volstaat te verwijzen naar de rol die de EG speelt in het conflict tussen Slowakije en Hongarije betreffende de Gabčíkovo Nagymaros stuwdammen op de Donau. Deze problematiek heeft gevolgen voor de Hongaarse minderheid in Slowakije.

Wat de erkenning betreft van de twee nieuwe onafhankelijke Staten, zal ons land, conform de beslissing van de EG van 10 september 1992, beide Staten beschouwen als opvolgstaten en niet als voortzettingstaten. De erkenning zal dus zonder uitstel en simultaan gebeuren op 1 januari 1993.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Dierickx voor een repliek.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Voorzitter, indien ik de minister goed heb begrepen, maakt de Belgische regering zich hoegenaamd geen zorgen over het al dan niet democratisch karakter van de bewindvoering in Slowakije.

Ik hoop dat wij meer informatie zullen krijgen over het bijzonder nationalistische, populistische, bijna dictatoriaal optreden van de Slowaakse regering. Ik heb vernomen dat ter plaatse reeds wordt gevreesd voor censuur, vooral wat de pers en het af luisteren van telefoongesprekken betreft. Wij moeten deze feiten nagaan en niet zonder meer beweren dat Slowakije een soevereine Staat is en het niet onze taak is na te trekken of de mensenrechten er worden gerespecteerd. Mijnheer de Vice-Eerste minister, u weet toch welke krachten de splitsing in Tsjechoslowakije hebben teweeggebracht.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ofwel ben ik niet duidelijk genoeg geweest, ofwel heeft de heer Dierickx mijn woorden verkeerd geïnterpreteerd. Het is niet omdat Slowakije als soevereine Staat werd erkend dat deze Staat de Universele Verklaring voor de rechten van de mens, inclusief de rechten van de minderheden, met voeten mag treden.

Mijnheer Dierickx, ik verzeker u dat wij de toestand op de voet volgen. Indien de geruchten waarover u het hebt door de feiten worden bevestigd, zullen wij niet aarzelen te gepasten tijde te interveniëren opdat de mensenrechten wel degelijk zouden worden gerespecteerd.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GOOVAERTS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN OVERHEIDSBEDRIJVEN OVER «DE VEILIGHEID VAN DE BURGERS BIJ MOGELIJKE VLIEGTUIGONGEVALLEN»

QUESTION ORALE DE M. GOOVAERTS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES ENTREPRISES PUBLIQUES SUR «LA SECURITE DES CITOYENS DANS L'HYPOTHESE D'ACCIDENTS D'AVIONS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Goovaerts aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over «de veiligheid van de burgers bij mogelijke vliegtuigongevallen».

Het woord is aan de heer Goovaerts.

De heer Goovaerts. — Mijnheer de Voorzitter, een recent pers-artikel vermeldt dat op zaterdag 19 september 1992 een Boeing 737-500 van Sabena op minder dan 300 meter hoogte over een gasterminal van Zeebrugge vloog. De omwonenden werden hierdoor erg opgeschrikt. Pas na de ramp in de Bijlmer en nadat een ooggetuige verklaringen aflegde, kwam het voorval in het nieuws.

De burgerlijke luchtvaartdienst en Sabena hebben een onderzoek ingesteld. Wellicht gaat het om een misplaatste lucht-dooop of een soort stunt.

Graag vernam ik van de minister de ware toedracht van de feiten. Welke maatregelen, eventueel sancties, zal hij bij dergelijke voorvallen treffen? Bestaat er een specifiek rampenplan voor Zeebrugge als haven? Op welke manier wordt de veiligheid van de bevolking gevrijwaard?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Coëme.

De heer Coëme, Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven. — Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de vraag van de heer Goovaerts kan ik bevestigen dat op 19 september 1992 inderdaad een Sabenavliegtuig, dat een normale lijnvlucht verzekerde met passagiers aan boord, op een bepaald ogenblik boven Zeebrugge een formatievlucht uitvoerde met twee militaire vliegtuigen.

Zonder mij erover uit te spreken of de veiligheid van de bevolking hierbij in gevaar kwam, moeten wij toch vaststellen dat een dergelijke handelswijze een inbreuk op de vliegverkeersreglementen betekent. Deze zaak wordt dan ook zeer ernstig genomen en er is reeds een onderzoek aan de gang.

Zonder op de resultaten van dit onderzoek te willen vooruitlopen, kan ik meedelen dat Sabena reeds passende maatregelen heeft genomen ten aanzien van de betrokken piloot.

Voor een antwoord op de vraag over een specifiek rampenplan voor de haven van Zeebrugge, verwijs ik de heer Goovaerts naar mijn collega van Binnenlandse Zaken tot wiens bevoegdheid dit behoort.

De veiligheid van de bevolking wordt het best gevrijwaard door het opstellen van adequate vliegverkeersreglementen, het aanpassen ervan aan de evolutie van de luchtvaart en het toezien op de strikte toepassing ervan. Al deze procedures worden door mijn diensten nauwgezet gevolgd.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goovaerts voor een repliek.

De heer Goovaerts. — Mijnheer de Voorzitter, kan de minister eventueel specificeren wat er wordt bedoeld met het vliegen in militaire formatie?

M. le Président. — La parole est à M. Coëme, Vice-Premier ministre.

M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques. — Monsieur le Président, par un réflexe de prudence que chacun comprendra, j'attendrai les résultats de l'enquête avant de donner plus d'éléments sur la question.

QUESTION ORALE DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES ENTREPRISES PUBLIQUES SUR «LE DÉPÔT À LA POSTE DE BRUXELLES DES DEMANDES DE REMBOURSEMENT DE LA TAXE DE SÉCURITÉ ET DE PROPRIÉTÉ»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HATRY AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTRE VAN VERKEERSWEZEN EN OVERHEIDSBEDRIJVEN OVER «DE AFGIFTE BIJ DE POST VAN BRUSSEL VAN DE AANVRAGEN OM TERUGBETALING VAN DE BELASTING VOOR STADSREINIGING EN VEILIGHEID»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur «le dépôt à La Poste de Bruxelles des demandes de remboursement de la taxe de sécurité et de propriété».

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, l'Agglomération de Bruxelles, agissant au nom et pour le compte de la Région bruxelloise, a perçu, en 1990, de 300 000 à 400 000 taxes sous l'appellation «Taxe de sécurité et de propriété urbaine-PSU». Cette taxe s'est révélée ultérieurement illégale.

A présent, en raison de l'annulation, par le Conseil d'Etat, de cette perception irrégulière, toutes les taxes perçues doivent être remboursées. Cependant, ladite agglomération exige que la demande de remboursement, accompagnée de la justification de cette demande, soit envoyée à une boîte postale portant le numéro 8 au bureau de poste de Bruxelles 37, localisé au palais de justice.

Or, cela signifie que le contribuable qui souhaiterait déposer ce pli au siège du receveur de l'agglomération ne pourrait pas le faire. En outre, s'il souhaite déposer ce pli pour être certain que celui-ci ne s'égare pas en cours de route, il devra également payer au guichet le montant de 15 francs correspondant à un port qui n'a pas eu lieu.

Le ministre chargé de la tutelle de La Poste peut-il expliquer comment la participation de cet organisme à de pareilles pratiques peut se justifier? En effet, la perception d'un montant de 15 francs pour un pli qui ne doit être que déposé ne se justifie aucunement et rapporte de 5 à 6 millions de francs.

Dorénavant, pourquoi ne pas percevoir une taxe lorsqu'un contribuable dépose sa déclaration d'impôts au bureau des contributions de son ressort? Il y aurait peut-être là une idée à creuser!

Une telle pratique est tout à fait abusive et va à l'encontre de la notion de service que La Poste doit assumer. En réalité, elle n'assure un service qu'en faveur de l'agglomération qui craint d'indiquer une adresse en raison de conséquences qui pourraient en découler, voie de fait, etc.

J'aimerais recevoir les explications de M. le Vice-Premier ministre des Communications et des Entreprises publiques au sujet de cette singulière pratique.

M. le Président. — La parole est à M. Coëme, Vice-Premier ministre.

M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques. — Monsieur le Président, en préambule, je crois nécessaire de rappeler que, depuis la publication au *Moniteur belge*, le 1er octobre 1992, de son contrat de gestion, La Poste est une entreprise publique autonome et que le rôle du ministre se résume principalement à apprécier dans quelle mesure elle respecte les dispositions du contrat de gestion.

La question soulevée par le sénateur Hatry relève, en fait, d'un problème de politique tarifaire et commerciale.

L'Agglomération bruxelloise avait le choix entre deux options pour ce qui concerne l'introduction des dossiers relatifs à la récupération de la taxe de sécurité et de propriété. Il lui était loisible soit de demander que ces documents soient envoyés ou déposés auprès du receveur de l'agglomération, soit qu'ils soient envoyés à une boîte postale déterminée.

L'agglomération a retenu cette seconde possibilité et, dès lors, applique la réglementation postale générale relative à ce type d'envois. Ces dispositions prévoient que lorsqu'on adresse du

courrier à une boîte postale, ce courrier doit être impérativement affranchi au tarif réglementaire. Il n'est pas possible de déposer du courrier directement dans une boîte postale comme s'il s'agissait de la boîte aux lettres d'un particulier ou d'une administration.

Ceci s'explique par le coût des services que La Poste doit supporter pour la gestion des boîtes postales. Par ailleurs, ce système d'adressage du courrier à une boîte postale a également l'avantage de donner, via le cachet de La Poste, une date à l'envoi.

En conclusion, je dirai à M. Hatry qu'il me paraît, à double titre, que je n'ai pas de compétence pour régler le problème qu'il soulève. Tout d'abord, parce que la détermination du mode d'introduction de la demande de remboursement de la taxe sécurité et propreté relève de la compétence exclusive de l'Agglomération bruxelloise. Ensuite, parce qu'une fois que l'agglomération a arrêté son choix, c'est à La Poste qu'il appartient, en toute autonomie, de déterminer les modalités pratiques de l'organisation du type d'envoi retenu pour autant qu'elle respecte les dispositions générales du contrat de gestion, ce qui est manifestement le cas en l'occurrence.

M. le Président. — La parole est à M. Hatry pour une réplique.

M. Hatry. — Monsieur le Président, je ne puis aucunement donner tort au ministre.

Sa réponse est incontestablement correcte dans le cadre de la nouvelle philosophie de l'entreprise autonome qu'est La Poste.

Il est cependant clair que la pratique que j'ai évoquée à la tribune du Sénat est représentative des nombreuses retombées négatives de décisions gouvernementales que la population bruxelloise doit subir actuellement. Je pense notamment aux conséquences peu positives sur les perceptions fiscales de la fédéralisation.

M. Coëme, Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques. — Monsieur le Président, je ne vois pas en quoi le fédéralisme intervient en l'occurrence!

M. Hatry. — Il s'agit d'un des nombreux éléments négatifs sous l'angle financier.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, la commission du Travail parlementaire propose, pour la semaine du 23 novembre 1992, l'ordre du jour suivant:

Mercredi 25 novembre 1992, le matin à 10 heures, l'après-midi à 14 heures, le soir à 19 heures.

1. Projet de loi portant des dispositions sociales et diverses.

Interpellation de M. Valkeniers au ministre des Affaires sociales et au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « les mesures récentes dans le domaine de la sécurité sociale et de la santé publique qui traduisent un manque total de connaissance et de vue d'ensemble en matière de soins de santé ».

2. Proposition de loi modifiant l'article 18 des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973.

Jeudi 26 novembre 1992, le matin à 10 heures, l'après-midi à 15 heures, éventuellement le soir à 19 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales.

3. Reprise de l'ordre du jour des séances de mercredi.

A partir de 17 heures:

a) Votes nominatifs sur l'ensemble des points à l'ordre du jour dont la discussion est terminée;

b) Vote sur les motions déposées en conclusion de l'interpellation de Mme Dardenne au ministre du Commerce extérieur et ministre des Affaires européennes et au ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture, développée le 10 novembre 1992.

4. Interpellation de M. Pataer au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques et au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement sur « la suite que le gouvernement a réservée aux recommandations formulées par la Commission d'information et d'enquête en matière de sécurité nucléaire du Sénat ».

Dames en heren, de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden stelt voor de week van 23 november 1992 de volgende agenda voor.

Woensdag 25 november 1992, 's ochtends te 10 uur, 's namiddags te 14 uur, 's avonds te 19 uur.

1. Ontwerp van wet houdende sociale en diverse bepalingen.

Interpellatie van de heer Valkeniers tot de minister van Sociale Zaken en tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « de recente maatregelen in de sociale zekerheid en de volksgezondheid die een totaal gebrek aan kennis van en visie op de gezondheidszorg vertolken ».

2. Voorstel van wet tot wijziging van artikel 18 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Donderdag 26 november 1992, 's ochtends te 10 uur, 's namiddags te 15 uur, eventueel 's avonds te 19 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

3. Hervatting van de agenda van de vergaderingen van woensdag.

Vanaf 17 uur:

a) Naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde agendapunten;

b) Stemming over de moties ingediend tot besluit van de op 10 november 1992 gehouden interpellatie van mevrouw Dardenne tot de minister van Buitenlandse Handel, en minister van Europese Zaken en tot de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw.

4. Interpellatie van de heer Pataer tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken en tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu over « het gevolg dat de regering heeft gegeven aan de aanbevelingen van de Senaatscommissie van informatie en onderzoek inzake nucleaire veiligheid ».

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden? (Instemming.)

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

INTERPELLATIE VAN DE HEER ULBURGHS TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER « DE TOESTAND IN KOSOVO »

INTERPELLATION DE M. ULBURGHS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES SUR « LA SITUATION AU KOSOVO »

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Ulburghs tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de toestand in Kosovo ».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Ulburghs. — Mijnheer de Voorzitter, de Grondwet van 1974 gaf aan de autonome gebieden Kosovo en Voivodina nagenoeg dezelfde rechten als aan de andere Joegoslavische republie-

ken. Tito rekende erop dat deze wat dubbelzinnige oplossing de Albanezen zou bevredigen en dat ze ook voor de Serviërs aanvaardbaar zou zijn.

Maar rustig werd het niet in Kosovo; in 1975 en 1979 kwam het tot nieuwe uitbarstingen. De Albanezen in Kosovo wilden een eigen republiek, binnen de federatie, net als Servië, Kroatië en zeker als de republieken Macedonië en Montenegro, die minder inwoners telden dan Kosovo en ook minder homogeen waren.

Indien Kosovo promoveerde tot republiek verloor Servië één achtste van zijn grondgebied en de uitzonderlijk belangrijke lood- en zinkmijnen van Trepça. Het belangrijkste bezwaar was echter van sentimentele aard. In Kosovo stond de wieg van het Servendom en zijn de paleizen en kloosters van de middeleeuwse Servische koningen. Daar ligt het Mereldveld, de vlakte waarop in 1389 de beslissende slag tegen de Osmanen verloren werd.

Serviërs en Kosovaren staan nu tegenover mekaar. De zorg om de «nationalistische eigenheid» leverde, reeds onder Tito, de legitiematie van de decentraliserende politiek.

In het voorjaar 1981 kwam de uitbarsting. Op 1 en 2 april vielen er volgens officiële berichtgeving 11 doden en 57 gewonden. Tussen maart 1981 en december 1983 werden in totaal, volgens een officiële verklaring, 6 400 personen veroordeeld tot gevangenschap. De nationalistische reacties in Servië werden meesterlijk gemanipuleerd door Slobodan Milošević, een autoritaire en demagogische figuur die in 1987 voorzitter van de Servische communistenbond werd en het in 1989 bracht tot president van de republiek Servië, nog steeds onder een eenpartijstelsel dat geen politiek pluralisme duldt.

Van februari tot juni vonden stakingen en schermutselingen plaats in Kosovo. Op 28 maart 1989 werd aan Kosovo het statuut van autonome provincie ontnomen. Op 2 juli 1989 riep de meerderheid van de democratisch verkozen Albanese volksvertegenwoordigers op de trappen van het parlamentsgebouw de onafhankelijkheid uit van de republiek Kosovo, in het Joegoslavische staatsverband.

Van dan af kwam de Servische repressie in een stroomversnelling. Op 5 juli werden het parlement en de regering van Kosovo ontbonden. Alle Albanese instellingen werden «geserbiseerd»: radio, televisie, pers, middelbare scholen, de universiteit van Pristina. Artsen en verpleegsters werden ontslagen. 100 000 Kosovaren, waaronder 6 000 leerkrachten, verloren hun baan. 400 000 leerlingen werden door die maatregel getroffen.

De kwestie Kosovo zit in een impasse. Van 26 tot 30 september 1991 werd in Kosovo een referendum gehouden waaruit bleek dat meer dan 90 pct. van de Albanese Kosovaren voor de onafhankelijkheid was. Op 24 mei 1992 verkozen de Albanese Kosovaren, in het kader van een onafhankelijke Staat, een parlement en een president: Ibrahim Rugova.

De Albanezen zijn nakomelingen van de Illyriërs die tot de autochtone pre-Slavische bevolking van de Balkan behoren. In het ex-Joegoslavië vormen ze een bevolkingsgroep van circa 2,5 miljoen, waarvan 90 pct. of 1,8 miljoen in Kosovo, 250 000 in Montenegro en 500 000 in Macedonië. Albanië zelf telt 3,2 miljoen inwoners. In de Balkan leven dus circa 5,5 miljoen Albanezen en in de rest van de wereld 2 miljoen. De globale bevolking bedraagt dus 7,7 miljoen Albanezen.

Kosovo is een rokende vulkaan op de Balkan die elk moment tot uitbarsting kan komen. Niet alleen in Kosovo, zoals de incidenten van gisteren getuigen, maar ook in Macedonië — zoals vorige week bleek — en in Albanië zelf stijgt het nationalistische gevoel en vinden er acties plaats die wel eens tot een escalatie kunnen leiden. Niet de strijd in Kroatië en Bosnië-Herzegovina, maar de opstand en repressie in Kosovo kunnen wel eens het vuur aan de lont steken. Servië, Albanië, Macedonië, Griekenland, Kroatië, Bulgarije, Turkije en andere moslimlanden zouden wel eens rechtstreeks in dit conflict kunnen worden betrokken.

België, de Europese Gemeenschap noch de Verenigde Naties kunnen lijdzaam toezien. Wat zouden we kunnen doen?

Om te beginnen moet de humanitaire en medische hulp dringend worden versterkt. Kosovo lijdt onder een dubbel embargo: het embargo tegen Servië en het embargo van Servië tegen Kosovo.

Het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking kan hier een belangrijke humanitaire rol spelen, maar we weten het: Kosovo ligt gekneld tussen de vijandige republieken Servië, Montenegro en Macedonië. Griekenland speelt wegens Macedonië de kaart van Servië en Albanië is voor sommige landen verdacht. En toch is die hulp uiterst dringend, vooral wegens de precarie toestand.

Vervolgens moeten België, de EG en de UNO bij Servië aandringen opdat het de mensenrechten, de vrijheid van meningsuiting, van onderwijs, van taal en van media eerbiedigt. De erkenning door Servië van het democratisch verkozen parlement en van president Ibrahim Rugova lijkt een belangrijke factor tot stabiliteit. Zij zijn de aangewezen onderhandelingspartners met de Servische regering.

We moeten Servië waarschuwen voor het extreme gevaar van de etnische zuiveringen — dit keer in Kosovo —, waardoor een onmiddellijke aanleiding tot burgeroorlog ontstaat en die een directe betrokkenheid van Albanië legitimeren. Servië moet stoppen met zijn nationalistische, panservische agressie. In die zin moet de ex-communistische president van Servië, Slobodan Milošević, politiek en economisch worden geïsoleerd en moet politiek pluralisme in Servië worden geëist. Eerste minister Panic van het nieuwe Joegoslavië moet worden gesteund.

De opportuniteit om contact op te nemen met Ibrahim Rugova moet worden onderzocht. Hij is de belangrijkste sleutelfiguur in het nakende conflict. Hij is de meest aangewezen gesprekspartner zowel voor Servië als voor het buitenland. Hij kan de Kosovaren aanmanen om iedere provocatie te vermijden. Rellen zoals gisteren in Pristina kunnen de verwachte aanleiding zijn voor het Servische leger om de gevreesde zuiveringen te beginnen. Met de vrees voor verdere balkanisering en internationalisering van het conflict houdt Servië niet alleen Kosovo, maar ook ons gegijzeld. Was het niet de kogel die op 28 juni 1914 afgevuurd werd in Sarajevo door een Servische nationalist uit Bosnië op de Habsburgse kroonprins Franz Ferdinand, die de aanleiding was tot de Eerste Wereldoorlog?

België kan met zijn lange vreedzame onderhandelingen tussen de gemeenschappen, met zijn weerstand tegen racisme en ontsprekend nationalisme model staan. We hebben recht van spreken, maar we mogen niet zwijgen. Wanneer morgen een paar miljoen Albanezen aan onze deur kloppen, kunnen we niet zeggen «Wir haben es nicht gewußt».

Daarom wil ik de minister vragen wat de Belgische regering van plan is te doen op het vlak van de efficiënte hulp die rechtstreeks ten goede komt aan de getroffen bevolking die onder het dubbele embargo van de Verenigde Naties en dat van de Serviërs lijdt. Welke stappen denkt de Belgische regering te doen om het herstel van de mensenrechten in Kosovo te bewerkstelligen? Hoe schat de Belgische regering de nieuwe nakende burgeroorlog, zowel in Kosovo als in de Balkan in? En wat denkt de Belgische regering te kunnen doen zowel naar Belgrado toe als naar de Europese Gemeenschap toe vóór het zover is? (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Benker.

M. Benker. — Monsieur le Président, quiconque aborde le sujet du conflit en Yougoslavie ne peut que ressentir une certaine émotion. On ne peut qu'éprouver de la tristesse en lisant les articles, parus aujourd'hui dans *Le Monde*, relatant les témoignages des mères arrivées en France avec leurs enfants.

Comme l'a rappelé l'orateur précédent, la situation au Kosovo est de jour en jour plus explosive, et le pire est à craindre.

Je ne reviendrai pas sur l'historique qui vient d'être fait, mais je constate seulement que, depuis 1990, l'autonomie de cette région a été complètement démontée par la Serbie avec les conséquences que l'on sait. Plus de 200 000 personnes ont quitté le pays. Entretemps, la langue albanaise a été interdite dans l'enseignement moyen et supérieur. Le danger d'une révolte armée est réel; il paraît que les irrédentistes serbes n'attendent que l'occasion de

chasser définitivement les Albanais de cette région qu'ils considèrent comme leur patrie d'origine jusqu'à la défaite de l'Amsfeld, à la fin du XIVe siècle, au moment où les troupes ottomanes les ont repoussés vers le nord.

Jusqu'à présent, le peuple du Kosovo, démuné d'armes, a su garder son calme et a choisi l'option pacifiste comme seule solution possible. Qu'advient-il cependant si cette région s'embrase? On peut s'attendre à des soutiens extérieurs de l'Albanie, de la Turquie ou d'autres pays musulmans, d'une part, de la Grèce, de la Macédoine ou de quelques pays slaves, d'autre part.

La politique actuellement suivie par les autorités d'occupation serbes semble être une autre forme, plus subtile et plus insidieuse, de purification ethnique déjà pratiquée avec beaucoup de brutalité ailleurs. Même si on n'oblige pas directement les Albanais kosovares à quitter la région dans laquelle ils vivent depuis six siècles au moins — certains ethnologues font d'ailleurs remonter leur origine dans ce pays jusque dans la préhistoire — tout est fait par les autorités actuelles pour décourager les Albanais, pourtant majoritaires à près de 90 p.c., à rester dans la région. Ils sont soumis à tant de tracasseries et d'injustices qu'il n'est pas exagéré de dire qu'on leur force la main pour qu'ils quittent le pays.

Au vu de ce qu'il a été dit précédemment, en sachant que l'évolution des faits est très rapide, que les problèmes s'accumulent et se compliquent de jour en jour et que plus personne n'a de vue d'ensemble en raison de la complexité des intérêts en jeu, je voudrais d'abord vous poser une question concernant un aspect de l'aide humanitaire. Je la replace dans son contexte en rapport avec la purification ethnique déjà pratiquée dans d'autres régions de l'ex-Yougoslavie. En effet, tout se tient, tout est lié.

Le rapporteur de la Commission des droits de l'homme des Nations unies pour l'ex-Yougoslavie, M. Tadeus Mazowiecki, ancien Premier ministre polonais, a visité certains camps comme celui de Trnopolje où vivent des gens dans des conditions épouvantables. Des milliers de personnes se trouvent en danger de mort. Pour lui, une chose est sûre, les musulmans sont les principales victimes de cette guerre. Même si des atrocités sont commises de tous les côtés, ce seraient les musulmans qui en souffriraient le plus.

M. Mazowiecki estime à 700 000 le nombre de réfugiés en Croatie, à 500 000 en Serbie, et à 30 000 en Bosnie-Herzégovine, soit un total de 1 230 000 personnes déplacées sur le territoire de l'ex-Yougoslavie. La capacité d'accueil de ces différentes républiques a atteint un seuil de saturation.

C'est pourquoi, de son côté, le Haut Commissariat pour les réfugiés a de nouveau lancé le 26 octobre un appel pressant à la Communauté internationale pour qu'elle ouvre ses portes aux milliers de détenus qui attendent d'être évacués des camps. Nombre d'entre eux ont été victimes de terribles traitements et de tortures. Les Etats-Unis sont prêts à recevoir un millier de ces anciens détenus, la Suisse devait en accueillir 208 jeudi dernier. D'autres pays se sont engagés à en accepter, dont la Finlande qui en a accueilli 150.

Mais il en reste des milliers qui ne peuvent regagner leur région d'origine en raison de la guerre et des pratiques de purification ethnique. Ils commencent d'ailleurs à mourir dans ces camps, faute de pays d'accueil.

Quant au Comité international de la Croix-Rouge, qui projetait d'évacuer quelque 5 000 détenus, il a dû repousser cette opération d'une semaine. Dans toutes les villes où se déroulent actuellement des combats, la population se trouve dans un très mauvais état physique, a perdu tout espoir, ne croit plus à l'aide du reste du monde et sait que sa situation est perdue.

C'est pourquoi, monsieur le ministre, je vous pose une première question: avez-vous pu prendre des décisions, en accord avec le Conseil des ministres, pour l'accueil en Belgique de ces réfugiés gravement traumatisés à la suite de leur internement dans les camps?

En effet, je pense qu'il faut accueillir prioritairement les personnes qui sortent de ces camps que l'on peut comparer aux camps de concentration ou, pire, aux camps d'extermination, comme le montrent un certain nombre de révélations faites par des personnes qui y ont passé des mois et des mois.

Je vous pose cette question parce qu'on ne peut s'empêcher de faire un rapprochement avec la période nazie — surtout de 1936 à 1940 — lorsque de nombreux pays ont refusé d'accueillir des réfugiés juifs venant d'Allemagne ou, pire encore, faisaient reconduire à la frontière allemande les réfugiés arrêtés à l'étranger. N'avons-nous donc rien appris de l'Histoire?

Un des éléments les plus révoltants de cette histoire est évidemment la politique de purification ethnique qui a été menée par les différents belligérants. Cette situation est inadmissible et ne peut plus être acceptée par aucun pays qui se veut civilisé. Elle doit être condamnée par l'ensemble de la Communauté internationale car elle constitue un véritable crime contre l'humanité.

Entre-temps, le Conseil de sécurité de l'ONU a décidé de la création d'un tribunal international pour juger ces crimes qui avaient un but bien clair, à savoir la suppression de certains groupes ethniques afin de s'emparer de leurs biens, de leur espace de vie, etc. Finalement, on peut parler de génocides.

Ce qui précède m'amène à vous poser ma deuxième question: quelles mesures concrètes seront prises ou proposées par le gouvernement belge dans le cadre de son siège au Conseil de sécurité de l'ONU? En d'autres termes, notre gouvernement compte-t-il appuyer — et par quelles propositions — cette initiative afin de concrétiser le principe de juger les auteurs de ces crimes?

J'en arrive à ma troisième question. Les troupes de l'ONU ont actuellement un mandat bien défini et ne peuvent intervenir contre les atrocités qui se commettent parfois pratiquement devant leurs yeux. Un journaliste décrit la situation comme suit: les soldats de l'ONU voient qu'on va faire sauter une maison avec ses habitants, mais ils ne peuvent intervenir, sauf pour évacuer les morts et les blessés et pour abriter les survivants dans une tente.

Ne serait-il pas temps, aujourd'hui, d'affirmer l'élargissement du mandat des soldats de l'ONU et de transformer ces derniers en une véritable police internationale qui pourrait intervenir pour empêcher le massacre systématique des populations civiles?

C'est peut-être là, aujourd'hui, le nœud de la question pour toute intervention de l'ONU, que ce soit en Yougoslavie, en Somalie ou ailleurs. C'est également l'aspect le plus délicat du problème, et pour trouver une solution dans ce sens, il faudrait prendre un certain nombre de risques. Mais malgré l'embargo, malgré les conférences de paix tenues à Londres et à Genève, la situation sur le terrain se dégrade et menace de s'étendre au Kosovo, à la Macédoine, à l'Albanie et à d'autres pays encore. On annonce des milliers de morts au cours des mois à venir, et les secours humanitaires n'arrivent même pas, l'ONU n'étant plus capable de les assurer.

Devant cette évolution, l'ONU ne devrait-elle pas s'interposer? C'est toute la question de savoir choisir entre *peace keeping* et *peace making*. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Kuijpers.

De heer Kuijpers. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil minister Claes en zijn kabinet geluk wensen met de houding die zij hebben aangenomen in de Albanese zaak. Oud-ambassadeur Blanckaert, een groot man, die spijtig genoeg met pensioen is, kon dank zij uw beleid, mijnheer de minister, en dat van uw voorganger, objectief optreden in Belgrado. Met de huidige ambassadeur verloopt het niet zo vlot. In elk geval, liggen de instructies die vanuit Brussel vertrekken in de lijn van wat de heren Ulburghs en Benker hier naar voren hebben gebracht.

Gisteren is men een nieuw stadium binnengetreken, want voor het eerst in de geschiedenis is er een georganiseerde Kosovaarse aanval geweest op een Servische kazerne. Ik kan best begrijpen dat dit is gebeurd, want ik ben de jongste jaren een twintigtal keren ter plaatse geweest. Ik vraag mij af hoe het zo lang heeft kunnen duren voor de escalatie is begonnen.

Men kan dit probleem, zoals dat van de Koerden, laten verrotten. Beide problemen zijn gelijklopend. De Koerden zijn verspreid over vijf Staten. De Illyriërs of Albanen ook. De Albanen worden even sterk onderdrukt in Griekenland als in Kosovo of in Macedonië. Nochtans beschikken zij over alle elementen van een democratie. In Macedonië hebben ze verkozenen. In

Albanië hebben zij het communistische juk afgeschud. In Kosovo hebben zij op 24 mei een president verkozen. Wat moeten zij nog meer doen? In Montenegro komen zij helemaal niet aan hun trekken. In Servië zelf — daar gaat het vooral om de straatvegers in Belgrado en de bewoners van enkele dorpen in het Zuiden — hebben zij helemaal geen rechten. Daar worden zij zowat beschouwd als indianen zoals in bepaalde Amerikaanse steden en in Guatemala.

Mijnheer de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, kan u geen volgehouden actie op gang brengen in verband met dit probleem? In de commissie is gebleken dat wij op dezelfde golflengte zitten. Er werd eenparig een resolutie goedgekeurd. Wij staan nu een stap verder. Het is toch al te gek dat wij in de Senaat iedere week op de tribune het woord moeten nemen en uw en onze tijd in beslag moeten nemen om de problematiek steeds weer onder de aandacht te brengen wanneer er een juridisch stuk is, namelijk een resolutie, waarop u zich kan beroepen.

De Serviërs sluiten de scholen en maken een einde aan het bestaan van de academie. De universiteit in Pristina die bevruchtend en democratiserend kan werken voor het hele Illyrische deel in de vijf verschillende deelgebieden is gesloten. Nochtans heeft ex-Joegoslavië zijn verantwoordelijkheid tegenover de Unesco, net zoals wij.

Kan België binnen een Europees verband niet de leiding nemen van een volgehouden actie om het volkerenrecht niet alleen in Kosovo, maar evengoed in Macedonië, in Griekenland, in Italië, in Montenegro en in Servië toe te passen op de Albanese minderheid? De Albanen zijn toch Europeanen.

Overigens kunnen we van hen nog iets leren. De religieuze verstandhouding tussen christenen en moslims aldaar kan ons tot voorbeeld strekken. Het religieus racisme dat hier opkomt, is ginds onmogelijk.

Een tweede probleem is de vervalsing van de documenten. Die gaat nog steeds door.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u zult zich wel herinneren dat ik in de commissie mijn eigen vervalst paspoort heb getoond. Ik ben dus ook een staatsburger van ex-Joegoslavië! In de commissie hebben we het al gehad over de charters die landen in Gosselies, Düsseldorf en Beek. Klacht indienen heeft alleen maar als gevolg dat het probleem zich verplaatst. Alleen een technisch-administratief ingrijpen kan een einde maken aan deze illegaliteit.

Een derde punt betreft de rol van Griekenland. Deze EG-partner treedt niet alleen de rechten van de Albanen op zijn grondgebied met voeten, maar gebruikt ook het vliegveld van Pristina als opslagplaats voor de bevoorrading vanuit Griekenland van het oorlogvoerende Servië. Ik heb dit uit zeer goede bron. Ik kan mij natuurlijk als Vlaming niet permitteren van dit zelf ter plaatse te gaan controleren want het is daar al zo erg als hier tijdens de nazi-bezetting.

We zouden in feite voor Roemenië en Griekenland een plan moeten uitwerken, zoals we dat destijds voor Turkije hebben gedaan, om hun olieprodukten over te nemen en ze aldus verliezen te besparen. Het is alleen spijtig dat de kwaliteit van die olie zo slecht is! Kan hiervoor geen regeling worden uitgewerkt?

Een vierde punt betreft het embargo. Het werkt moeilijk. Op de Donau is er nog altijd geen controle. Ik hoop op dit punt een positief antwoord te krijgen, zoniet zal ik mij verplicht zien over twee weken te interpellieren en namen mee te delen van de schepen die via de Donau Servië bevoorraden en aldus onrechtstreeks de repressie in Kosovo handhaven.

Een laatste punt heeft te maken met de etnische zuivering, die al in 1981 zachtjes is ingezet, maar nu een hoogtepunt bereikt. Ik heb met eigen ogen kunnen zien dat Serviërs uit Kosovo hun intrek hadden genomen in de huizen van op de vlucht geslagen bewoners. De etnische zuivering zal ons in de volgende jaren nog wel problemen bezorgen. Kroatië is op dat stuk niet beter dan Servië, al liggen de cijfers er wel wat lager. In Kosovo is de zuivering nu ook begonnen. Volgens professor Zana, voorzitter van het Mensenrechtencomité aldaar en aanwezig op de IJzerbedevaart twee jaar geleden, werden 380 000 Kosovaren verjaagd uit hun huizen en boerderijen.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik zou nog een tijdje kunnen doorgaan, maar ik zal het hierbij houden. Ik heb u al een rapport toegestuurd waarop uw antwoord wellicht al aan redactie toe is. Ik hoef u niet te overtuigen, want we zitten op dezelfde golflengte. Ik hoef de uitvoerende macht deze keer niet te bekritisieren. Ik wil u alleen vragen of het niet mogelijk is om met de Twaalf een permanente commissie in het leven te roepen met het oog op de toestand in het vroegere Joegoslavië, meer bepaald in Kosovo, waar volgens mij de grootste tijdbom ligt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, sinds het uitbreken van het conflict in ex-Joegoslavië volgen wij, net als al onze EG-partners, de situatie in Kosovo met de scherpst mogelijke aandacht. Deze houding komt voort uit ons globaal beleid ter zake en uit ons engagement in de Verenigde Naties, de CVSE, de Europese politieke samenwerking, de NAVO en de WEU. Het is niet altijd even gemakkelijk dit alles goed te coördineren.

Ons beleid ten aanzien van Kosovo, Voivodina en Sandjak is er vóór alles op gericht om de zogenaamde *spill over* van het conflict naar deze gebieden te vermijden. Zoals de verschillende interpellanten hebben onderstreept, is de situatie inderdaad delicaat en gevaarlijk.

De heer Ulburghs wijst terecht op de conflicten van het afgelopen weekend, in Macedonië tussen Albanen en ordestrejdkrachten. Zij illustreren welk kruisvat er van dat gebied geworden is.

Ik ben het eens met de situatieschets van de heer Ulburghs en vanuit menselijk opzicht ben ook ik zeer bekommerd om de situatie in Kosovo. Ik tracht deze zo goed mogelijk te volgen en op mijn kabinet worden er geregeld contactvergaderingen gehouden. Recentelijk nog vond een dergelijke bijeenkomst met een Kosovo-vaarse delegatie plaats, waarop ook enkele senatoren waren uitgenodigd. De heer Ulburghs en, naar ik mij herinner ook de heer Kuijpers waren daarop aanwezig.

Het optreden van de Servische autoriteiten — dit laatste woord dekt nog nauwelijks dat begrip — ten aanzien van de Albanese bevolking in Kosovo is totaal onaanvaardbaar. De sluiting van scholen, van culturele centra, het met voeten treden van de mensenrechten zijn een regelrechte uitdaging. Samen met de benarde sociale economische situatie vormen zij een reëel gevaar voor een bijkomend conflict. De etnische onderdrukking en de toeneemende «Servisering» dreigen de situatie nog te verergeren. Dit dwingt mij tot een herdefiniëring van onze globale houding ten aanzien van deze situatie.

Wij hebben tot nu toe geen enkele kans laten voorbijgaan om de overheid in Belgrado in de scherpste bewoordingen onze bezorgdheid en onze afkeuring voor de schending van de mensenrechten en de overtreding van de internationale akkoorden bekend te maken. In het kader van de vredesconferentie van Londen, nu spreekt men van Conferentie van Genève, trachten wij samen met de EG-partners op een constructieve wijze de strijdende partijen tot een dialoog te brengen. De situatie in Kosovo werd in Londen zeker niet uit het oog verloren. Ik kom daarop nog terug.

Wij zijn bezorgd over de slechte economische en nog meer over de precare sociale toestand in Kosovo. Toen resolutie 757 van de Veiligheidsraad een economisch embargo tegen Servië en Montenegro instelde, hebben wij ervoor gepleit dat humanitaire acties van bevoorrading van voedsel en medicamenten via de NGO's mogelijk moesten blijven.

In het kader van de dialoog die wij met de Servische autoriteiten wensen te behouden, pleiten wij ervoor dat het onderwijs en de culturele eigenheid van de Albanese gemeenschap zo snel mogelijk in ere zou worden hersteld en willen wij de eerbiediging van de mensenrechten afdwingen. Tenslotte moet alles in het werk worden gesteld opdat het conflict in ex-Joegoslavië niet verder zou uitbreiden naar de buurlanden. Wij doen er alles voor om de *spill over* te voorkomen.

Wij beogen eveneens het herstel van de autonomie van de provincie Kosovo zoals die bestond vóór 1990. Ik leg er wel de nadruk op dat het herstel van deze autonomie pas mogelijk is als er volle-

dige eerbiediging is van de rechten van alle minderheden en van elk individu. Ik voeg hier wel aan toe dat wij, tot nader order, ook gekant zijn tegen elke wijziging van bestaande grenzen door het gebruik van geweld en tegen elke inmenging van buitenuit.

Ik geef een concreet voorbeeld. Het zou uitermate gevaarlijk zijn indien Albanië zich rechtstreeks zou gaan bemoeien met deze kwestie, hoewel ik begrijp dat zij redenen hebben die bijna intuïtief zouden leiden tot dergelijke inmenging. Dat zou echter een spiraalbeweging doen ontstaan die de situatie in het hele gebied totaal oncontroleerbaar maakt.

Teneinde onze houding concreet te maken hebben wij altijd steun verleend aan verschillende internationale initiatieven, waarvan ik er vier vermeld.

Allereerst steunen wij onverminderd het initiatief van de Conferentie van Genève, die onder leiding van Cyprus Vance en Lord Owen steeds probeert de dialoog tussen de strijdende partijen gaande te houden en afspraken tot stand te brengen, voornamelijk met betrekking tot mensenrechten en humanitaire hulp. Binnen het raam van de conferentie zijn de werkzaamheden van de werkgroep inzake etnische en nationale minderheden van groot belang. Ik wijs erop dat wij in Londen beslist hebben een aparte subgroep voor Kosovo op te richten. De voorzitter van deze subgroep heeft een zending volbracht in Kosovo, die tot doel had de nodige contacten te leggen tussen de betrokken partijen en een lotsverbetering van de Albanen in Kosovo.

Wij hebben ook onze volle steun toegezegd aan het initiatief van de CVSE om lange-termijnmissies te sturen naar Vojvodina, Sandjak en Kosovo. Met een gevoel van ontevredenheid, haast met een gevoel van bitterheid, moet ik zeggen dat deze missies pas eerlang zullen worden geïnstalleerd, hoewel de beslissing reeds twee maanden geleden werd genomen. Ik besef maar al te goed dat deze achterstand ons wel eens zwaar te staan zou kunnen komen. Een reden hiervoor is te vinden in het gebrek aan juridische, administratieve en budgettaire infrastructuur van een jonge instantie zoals de CVSE, maar natuurlijk ook tegenstand en onbegrip van instanties die nu eenmaal toelating moeten geven voor het zenden van waarnemers en monitoren.

Nu pas hebben wij met de Servische verantwoordelijken een akkoord bereikt over de modaliteiten ter zake.

De CVSE heeft op 7 november 1992 te Praag beslist om voor de drie gebieden samen 20 CVSE-waarnemers te benoemen. Ik vraag mij af of 20 personen, in de drie gebieden samen, efficiënt werk zullen kunnen leveren. Wellicht zullen er nog een vijftal EG-monitoren worden toegevoegd. Ik vrees dat dit echter niet veel verschil zal maken.

Ook Albanië heeft nu toestemming verleend om CVSE-waarnemers op zijn grondgebied te ontvangen. De CVSE heeft eveneens de wil uitgesproken om samen met andere organen de federale verkiezingen van 20 december 1992 in Servië en Montenegro te observeren.

Wij steunen dit tweede initiatief, alhoewel het gebreken vertoont en slechts laattijdig werd voorgesteld. In het kader van een preventieve diplomatie is het goed om ter plaatse en in de buurlanden observatoren en monitoren te installeren, die de conflicten proberen te voorkomen en die proberen te bemiddelen.

In het kader van de CVSE werd tevens beslist om zogenaamde *Sanctions Assistance Missions* naar de buurlanden van ex-Joegoslavië, inclusief naar Albanië, te sturen. Deze missies hebben tot doel de buurlanden bij te staan bij het uitvoeren en respecteren van de bepalingen van de VN-resoluties 757 en 713, respectievelijk wat het handelsembargo en het wapenembargo betreft.

Het spijt mij te moeten toegeven dat ik de kritiek van de heer Kuipers ter zake deel. Ik twijfel niet aan de geloofwaardigheid van zijn informatiebronnen. Ondanks de genomen maatregelen op juridisch en praktisch vlak, is de controle op de Donau allesbehalve waterdicht. Sommige dorpen in Bulgarije hebben in de volksmond zelfs een andere naam gekregen. Men spreekt daar nu van «klein Koeweit», omdat de olie er zo gemakkelijk over de grenzen gaat. Jammer genoeg kan ik deze opsomming nog een tijdje verderzetten. Zij vormt geen fraaie illustratie van het respect voor de beslissingen van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties.

Vervolgens deel ik mee dat de EG-monitormissie momenteel onderhandelingen voert inzake de modaliteiten voor de ontplooiing van haar acties in Albanië, die uiteraard vooral gericht zijn op het indijken van een mogelijke *spill over* en op het eerbiedigen van de diverse resoluties van de VN-Veilighedsraad.

Ons land heeft zowel binnen de Europese politieke samenwerking als binnen de Conferentie van Genève verscheidene voorstellen ingediend in het kader van de preventieve diplomatie. Zo werd gevraagd dat de Servische troepen die uit Kroatië werden teruggetrokken niet in Kosovo zouden worden gekazerneerd.

Wij hebben er eveneens voor gepleit dat vliegtuigen van de Bosnische Serviërs die naar Servië moeten terugkeren ingevolge het vliegverbod boven Bosnië onder Unprofor- en ECMM-controle zouden worden geplaatst en evenmin in Kosovo zouden terechtkomen.

Wij stellen ook voor dat de EG-monitormissie de CVSE-missies in Voivodina, Sandjak en Kosovo ondersteunt. Tot zover onze inspanningen op het vlak van preventieve diplomatie.

Ik ga nu even in op mijn gesprek met Eerste minister Milan Panic. Op zijn verzoek heb ik met hem op 6 november een uitgebreid onderhoud gehad. Dit was een vrij delicate zaak, aangezien wij Servië-Montenegro niet hebben erkend. Hij was in het kader van een goodwill-missie op bezoek bij de EG en bij enkele westerse staatshoofden. Ik heb bij de heer Panic zeer sterk aangedrongen op een onmiddellijke verbetering van de situatie in Kosovo. Ik heb hem verzocht samen met de heer Rugova concrete maatregelen aan te kondigen om scholen en culturele centra te heropenen, met andere woorden om de Albanese gemeenschap duidelijke signalen te geven.

In mijn gesprek met de heer Panic heb ik ook lang stilgestaan bij een aangelegenheid waarin de Albanese gemeenschap zelf voor een belangrijke keuze staat. Ik bedoel hier de vraag of zij al dan niet zal deelnemen aan de federale verkiezingen in Servië-Montenegro op 20 december aanstaande. De Albanese gemeenschap kan inderdaad een belangrijke rol spelen, uiteraard indien de heer Panic erin slaagt de oppositie een eerlijke kans te geven in deze verkiezingen.

Op die manier kan de heer Milosevic een betekenisvolle nederlaag worden toegebracht. Op het ogenblik is het achter alles behalve zeker dat dit lukt. Ik ben er echter van overtuigd dat dit het vredesproces ten goede zou komen. Ik ben mij uiteraard ten volle bewust van de Albanese wil tot autonomie. Het resultaat van het referendum in Kosovo is ter zake overduidelijk. Elke stap naar een geweldadige oplossing door afscheuring houdt echter groot gevaar in en kan enkel uitmonden in een gruwelijke oorlog.

Uit het eerste contact tussen Panic en Rugova is wel gebleken dat Panic bereid is Kosovo zijn autonomie terug te geven. Ik blijf er echter bij dat de stem van de Albanese gemeenschap voor Panic van fundamenteel belang is, hoewel hij ingaat tegen het referendum. Het alternatief is immers een voortzetting van de huidige onderdrukking of een zeer ernstig conflict dat over de hele Balkan kan uitbreiden, met alle mogelijke gevolgen vandien.

Tot zover een overzicht van de elementen die onze politiek bepalen, de démarches die wij geregeld in het kader van de Twaalf en de CVSE doen en onze houding in het kader van de Verenigde Naties.

Ik blijf erbij dat de oplossing niet moet worden gezocht in een zuiver militair scenario. Als men dit verwerpt, blijft er slechts één ander scenario over dat behalve humanitaire hulp nog drie grote elementen bevat.

Ten eerste, het voortzetten van de dialoog in Genève.

Ten tweede, het maximaal politiek isoleren van het regime van de heer Milosevic.

Ten derde, het economisch afzonderen van Servië-Montenegro door een radicale toepassing van het embargo. Dit vergt natuurlijk een veel kordatere houding, van wat ik zou noemen de hele vrije wereld, dan nu het geval is.

Ook de Twaalf moeten volgens mij *mea culpa* slaan, omdat er al te weinig middelen ter beschikking worden gesteld voor het waarmaken van dit embargo.

Ik heb er reeds bij verschillende gelegenheden bij de Britse voorzitter op aangedrongen om meer experts en douane-agenten in te zetten. Ik besef evenwel maar al te goed dat die grens van honderden en honderden kilometers wel altijd op een of andere plaats zal kunnen worden doorboord. Bovendien is het uitermate moeilijk om het droppen van goederen en, waarom het niet toegeven, van wapens, op een absoluut succesvolle manier te voorkomen. Te meer als men geconfronteerd is met landen, zoals bijvoorbeeld Iran, waar zelfs het internationaal en universeel erkende teken, in dit geval niet van het Rode Kruis, maar van de Rode Maan, misbruikt wordt voor het transporteren van wapens. Onlangs nog werden een zestal Iranese vrachtwagenbestuurders aangehouden. Zij zitten trouwens nog altijd in de cel.

Ondanks dit alles zie ik evenwel geen ander scenario mogelijk en pleit ik voor het treffen van een reeks concrete maatregelen, waardoor de resoluties inzake wapenembargo en algemeen embargo, met uitzondering van alimentaire goederen en farmaceutische produkten, echt sluitend kunnen worden toegepast.

De heer Kuipers heeft een suggestie gedaan inzake Kosovo. Ik heb daar zeer goed nota van genomen. Ik zal een poging doen om de Twaalf ervan te overtuigen deze suggestie in concreto te vertalen.

Ik hoop dat de heer Kuipers zal begrijpen dat ik mij vandaag niet formeel kan engageren namens de Twaalf.

Aangezien de agenda veel ministeriële vergaderingen op Europees niveau aankondigt voor Edinburgh, heb ik wellicht gelegenheden te over om deze suggestie ter tafel te leggen. Al heeft men op het ogenblik geen garantie meer op succes met welk initiatief dan ook, toch geloof ik dat het de moeite loont om over deze suggestie ernstig te discussiëren en indien enigszins mogelijk concreet uit te voeren.

J'en viens à présent à la question relative à l'attitude spécifique de la Belgique vis-à-vis des réfugiés politiques. Jusqu'à présent, aucune décision définitive n'a été prise en la matière. Le Conseil des ministres a chargé mes collègues, Mme Onkelinx et M. Tobback, de se renseigner sur le nombre de réfugiés politiques susceptibles d'être accueillis et sur les lieux d'accueil éventuels. En effet, dans ce type d'opération, il ne suffit pas toujours d'avancer des fonds...

M. Benker. — Il y a déjà quinze jours de cela, me semble-t-il.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères. — Si mes souvenirs sont exacts, c'est la semaine passée que nous avons discuté de ce problème au conseil, et j'espère qu'une réponse me sera communiquée demain. En effet, même si des actions de solidarité, comme Causes communes, sont entreprises sur le territoire tout entier peu de communes, pour ne pas dire très peu — et ce n'est pas une critique — peuvent mettre à notre disposition des locaux permettant d'accueillir des réfugiés. C'est là un très sérieux problème dont il faut avoir le courage de parler. Si vous pouviez me faire des suggestions à cet égard, je vous en serais très reconnaissant, car mes collègues, ainsi que certaines organisations comme la Croix-Rouge, sont actuellement confrontés à un manque total de solutions concrètes en la matière. Je vous ai franchement exposé le problème qui se pose actuellement. Il ne faut pas chercher d'autres explications.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, enkele beschouwingen naar aanleiding van deze interpellatie. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

De heer Ulburghs. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de Vice-Eerste minister voor zijn uitvoerige toelichting over dit heel actueel en brandend probleem. Toch heb ik enkele bijkomende vragen.

Is het mogelijk om, in overleg met de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, dringende noodhulp te sturen naar het getroffen gebied?

Cyrus Vance zou van Servië verkregen hebben dat de scholen opnieuw worden geopend. Ik heb dit in een krant gelezen, maar heb er verder niets meer over vernomen. Weet de Vice-Eerste minister hierover iets meer? Dit zou alleszins een begin van toenaadering zijn.

Acht de Vice-Eerste minister het opportuun om de heer Rugova, weliswaar niet officieel, uit te nodigen? Dit werd voorgesteld door het Kosovo-comité, maar misschien is het nu nog te vroeg.

Interessant is wel als dank zij het gesprek met de heer Panic, de Kosovaren — eventueel uit strategische overwegingen — massaal aan de stemming van 20 december deelnemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik meen niet dat collega Derycke net zomin als ikzelf bezwaar zal hebben tegen het principe van noodhulp die specifiek zou zijn bestemd voor Kosovo. De vraag is alleen op welke wijze dit in de praktijk te regelen is, zonder dat inbreuk wordt gepleegd op de VN-resolutie inzake het embargo. Indien ons via een ONG een praktisch voorstel wordt gedaan, dan zijn we graag bereid dit positief te benaderen.

Jammer genoeg kan ik niet bevestigen dat Cyrus Vance enige positieve garantie heeft gekregen nopens de heropening van de scholen in Kosovo. Ik weet alleen dat de heer Panic daartoe bereid zou zijn, maar tot nader order controleert hij niet de hefbomen van de macht in Servië-Montenegro, en dus ook niet in Kosovo.

De heer Seeuws, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Als « de autoriteiten » van Kosovo in Brussel verschijnen zal ik de eerste zijn om ze te ontvangen. Ik meen echt niet dat hiervoor een officiële uitnodiging nodig is.

Wij zijn een gastvrij land. Met andere woorden, en zonder er een tekening bij te maken, wij zijn ter beschikking.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW VAN CLEUVENBERGEN TOT DE STAATSSECRETARIS VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER «DE HUMANITAIRE HULP»

INTERPELLATION DE MME VAN CLEUVENBERGEN AU SECRETAIRE D'ETAT A LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR «L'AIDE HUMANITAIRE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de humanitaire hulp».

Het woord is aan de interpellant.

Mevrouw Van Cleuvenbergen. — Mijnheer de Voorzitter, op 17 juli 1992 stelde ik de staatssecretaris een schriftelijke vraag aangaande het zenden van humanitaire hulp naar het voormalige Joegoslavië die gedeeltelijk voor rekening was van de begroting van Ontwikkelingssamenwerking. De staatssecretaris antwoordde dat Joegoslavië vermeld staat op de lijst van de ontwikkelingslanden opgesteld door het DAC-comité van de OESO. Spoedhulp kon dus aan ex-Joegoslavië als ontwikkelingsland gegeven worden gezien de dringende noden van de getroffen bevolking enerzijds en de totaal onvoldoende fondsen op de begroting van Buitenlandse Zaken anderzijds. Daarentegen werd tot voor korte tijd exclusief hulp verleend aan landen uit de drie continenten van het Zuiden.

Hoewel de noodhulp aan Joegoslavië als ontwikkelingsland juridisch helemaal in orde is, heb ik hier toch bedenkingen bij. Zoals de heer Ulburghs daarnet, heb ook ik vragen bij het feit dat er geld aan Joegoslavië wordt gegeven van het budget van Ontwikkelingssamenwerking en van het budget van Buitenlandse Zaken. Maar wel in de tegenovergestelde zin.

Niemand zal de noden ontkennen in een aantal voormalige Oostbloklanden. Dat Joegoslavië zich in triestige omstandigheden bevindt, weten we. Dat geld bestemd voor andere ontwikkelingslanden, waar de toestand zeker zo schrijnend is en waar mensen het misschien veel harder nodig hebben, gebruikt wordt, kan worden betwist.

Men kan vragen stellen bij de classificatie van landen als «ontwikkelingslanden». De DAC-lijst van de OESO, internationaal aanvaard als de officiële classificatie van ontwikkelingslanden, gebruikt enkel het BNP als maatstaf om een land al dan niet te beschouwen als een ontwikkelingsland. Deze lijst laat echter andere mogelijke parameters buiten beschouwing. Men kijkt niet naar de inkomensverdeling, de scholing, de alfabetiseringsgraad, de voeding, de levensverwachting, de gezondheid van de inwoners van de desbetreffende landen.

De 19 landen die deel uitmaken van het DAC-comité bekijken elk jaar deze lijst opnieuw. Zij lieten Joegoslavië telkens fungeren als een ontwikkelingsland, zij het met een speciaal statuut. Bij deze classificatie houdt men echter alleen rekening met economische criteria, die politiek bekeken worden. Hoe verklaart men anders dat zelfs Israël en Koeweit nog op deze lijst kunnen staan? Trouwens, een land schrappen is niet zo eenvoudig, want het betrokken land moet zelf akkoord gaan.

Er bestaan nog andere classificatiemogelijkheden. De UNDP-lijst gebruikt meer criteria dan alleen het BNP. Ook criteria zoals levensverwachting en opleidingsniveau worden beoordeeld naast het BNP. Bovendien worden de ontwikkelingslanden daar nog ingedeeld naargelang ze hoog, gemiddeld, of zwak scoren. Ook in deze lijst staat Joegoslavië vermeld, zij het bij de hoogst ontwikkelde landen. Vóór 1992 heeft België nooit hulp gegeven aan Joegoslavië. Wij ervaren Joegoslavië niet als een ontwikkelingsland en zelfs nu is het voor de publieke opinie geen ontwikkelingsland, maar wel een land in oorlogsmoeilijkheden. Ook de staatssecretaris neemt in zijn beleidsnota over het geografische concentratiebeleid geen Oosteuropese landen op.

Dat de DAC-lijst dan toch als argument gebruikt werd om geld van het budget van Ontwikkelingssamenwerking over te dragen naar een land als Joegoslavië, roept vragen op. Wat doen we wanneer vroegere Sovjetrepublieken, die evenveel of meer nood kunnen hebben, ook geld van ons budget voor Ontwikkelingssamenwerking komen vragen? Zij staan niet eens op de DAC-lijst, maar hebben zij niet evenveel reden om als ontwikkelingsland te worden beschouwd? Ik hoorde vanmorgen in de commissie dat de staatssecretaris verwacht dat deze republieken volgende week wellicht, na de vergadering van het DAC-comité, hun erkenning als ontwikkelingsland zullen krijgen. Een weloverwogen keuze maken op grond van de verschillende lijsten in het kader van het eigen beleid lijkt mij meer aangewezen.

Ook in het verslag over het ontwerp van wet houdende de Algemene Uitgabebegroting voor 1992 van de senaatscommissie lees ik: «Ook ditmaal» — het was dus niet de eerste keer — «wordt door meer dan een commissielid het verband tussen onze ontwikkelingshulp en de hulp aan het vrij geworden Oost-Europa belicht. Iedereen benadrukt dat de ontwikkelingshulp hieronder in geen dele mag lijden.»

Volgens ons horen, zeker in de geest, Joegoslavië en Albanië hier ook bij. Humanitaire hulp aan deze landen moet zeker kunnen, maar via een ander budget dan dit van ontwikkelingssamenwerking. Verschillende budgetten zijn hiervoor uitgetrokken en zijn terug te vinden in de onderscheiden begrotingen. Is dit op zichzelf al geen krachtverspilling?

Met veel aandacht heb ik de begroting 1993 van Ontwikkelingssamenwerking bestudeerd. Alhoewel ik geen begrotings-specialist ben, meen ik dat dit krediet toch duidelijk moet kunnen worden teruggevonden onder noodhulp, spoedhulp of humanitaire hulp. Humanitaire hulp vind ik in de tabel met de begrotingskredieten per programma's bij het ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel onder afdeling 52 en afdeling 53. Bij het staatssecretariaat voor Ontwikkelingssamenwerking staat

dit echter nergens vermeld. Wanneer ik teruggrijp naar de administratieve begroting van 1992 vind ik wel programma's voor voedselhulp, maar nergens humanitaire of spoedhulp. Bij het nader bestuderen van de verantwoording leid ik af dat deze terug te vinden zou zijn onder het Dotatiefonds voor Ontwikkelingssamenwerking, vermits in dit kader spoedhulp kan worden gegeven. Bij de tabel van de globale verantwoordingen wordt hier niets specifiek vermeld. Het opvolgen van deze materie als geïnteresseerd parlementslid is zodoende erg moeilijk.

Trouwens, over humanitaire, nood- en spoedhulp is bezinning nodig. Gezien de situatie is er een tendens — de staatssecretaris bevestigde dit nog in zijn algemene beleidslijn van 1993 — om meer middelen te besteden aan dit soort hulp.

Uiteraard zijn er situaties, zeker nu in de Afrikaanse landen, die onmiddellijk ingrijpen vereisen om mensenlevens te redden. Spoedhulp is iets dat plots nodig zal zijn, onverwacht en erg tijdelijk. De redenen voor deze noodsituaties zijn echter niet alleen oorlog of klimatologische omstandigheden, zij zijn dikwijls een gevolg van de internationale politiek en de handelsverhoudingen.

Noodhulp verlenen is dan schijnheilig, uitzichtloos en is een bodemloze put vullen. Aan het wegnemen van de oorzaak wordt niets gedaan. Noodhulp houdt de algemene gekende gevaren in: verstoring van de plaatselijke markt, veranderen van consumptiegewoonten, enzovoort. Steeds meer hulp zal nodig zijn. De betrokken landen worden zo steeds meer afhankelijk van het Noorden en worden fundamenteel niet geholpen. Voedselhulp, bijvoorbeeld als noodhulp, kan zinvol zijn om op korte termijn levens te redden op voorwaarde dat er ook elementen aan verbonden worden waardoor de lokale bevolking haar eigen lot terug in handen kan nemen. Daarom moet noodhulp gegeven worden via een lokale partner die een juist inzicht heeft in de behoeften, die nadien ter plaatse blijft en het noodhulpprogramma kan opvolgen. Noodhulp geven holt anders te veel echte ontwikkelingssamenwerking uit.

Mag ik misschien eindigen met de woorden van de staatssecretaris: «Er dient gestreefd naar een optimale benutting van de huidige beschikbare gelden door het opdrijven van de kwaliteit van de verstrekte hulp voor de ontwikkelingslanden»? En verder: «Van groot belang is de vraag met welke landen er op directe of indirecte manier wordt samengewerkt; mijns inziens de armoedegrade en het beleid dat door het ontvangend land gevoerd wordt.»

Ik heb hier niet willen pleiten voor het stopzetten van humanitaire hulp aan Joegoslavië, wel voor een naar de geest juist omgaan met begrippen als ontwikkelingsland en noodhulp.

Buiten het feit dat ik graag een doorzichtiger begroting wil wat betreft de budgetten uitgetrokken voor noodhulp in 1993, wil ik van de staatssecretaris vernemen welke zijn visie is op het geven van noodhulp, nu en in 1993. Hoe groot is het budget Ontwikkelingssamenwerking voor Joegoslavië en welke criteria wil hij in de toekomst gebruiken bij het toekennen van noodhulp? (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil graag bondig ingaan op de problematiek die mevrouw Van Cleuvenbergen hier ter sprake heeft gebracht en die zeker een debat waard is. Zoals zij vraag ik mij af of humanitaire hulp aan landen die in een noodsituatie verkeren wel per definitie op rekening van het budget van Ontwikkelingssamenwerking moet komen. In de wereld ontstaan echter meer en meer situaties waarbij een beroep wordt gedaan op de internationale solidariteit. De vraag rijst of hiervoor geen geëigende structuren, eigen budgetten moeten worden gecreëerd. Hoewel Frankrijk niet altijd voor ons model moet staan, kunnen we ons voor dit soort hulp misschien toch inspireren op dit land waar namelijk een soort staatssecretariaat voor humanitaire hulp bestaat waarvoor de bekende dokter Kouchner, stichter van Artsen zonder grenzen, verantwoordelijk is.

Een aparte politieke omschrijving en een aparte verantwoordelijkheid lijkt mij voor dit soort hulp aangewezen. Misschien ligt hier een nieuwe opdracht voor ons ministerie van Landsverdediging dat de jongste tijd nog andere taken op zich heeft genomen. Ik denk bijvoorbeeld aan onze Blauwhelmen die ook een humanitaire taak vervullen. Eens het zover is, kunnen we dan voor dit ministerie wellicht een nieuwe naam bedenken.

Vervolgens wil ik nog opmerken dat wij er ons van bewust moeten zijn dat men door het voeren van een bepaalde politiek noodsituaties kan creëren die op hun beurt noodhulp noodzakelijk maken. Onze houding tegenover Kosovo en ex-Joegoslavië waarover zoëven nog werd geïnterpelleerd, zou dit wel eens kunnen illustreren. Ik vraag me in dit verband af of het embargo tegen Klein-Joegoslavië niet voor gevolg zal hebben dat ook de Servische bevolking een bittere winter tegemoetgaat omdat er geen brandstof meer zal zijn om de woningen te verwarmen, zodat we over enkele maanden aangesproken worden om humanitaire hulp te verlenen aan de Servische bevolking. Zijn we ons daarvan wel bewust?

Mijnheer de staatssecretaris, hoewel het niet helemaal uw bevoegdheid is, zou ik u toch nog volgende opmerking willen voorleggen. Wat zullen wij doen als blijkt dat de ultranationalisten en niet de verzoeningsgezinde Panic de verkiezingen van 20 december winnen? Als ik goed ben geïnformeerd, wil de heer Panic niet alleen de sancties tegenover Klein-Joegoslavië verminderd zien, maar vraagt hij ook technische steun bij de uitbreiding van de actieradius van de onafhankelijke televisie in Klein-Joegoslavië, wat dan als humanitaire hulp zou kunnen worden beschouwd. Op het ogenblik vormt de heer Panic de enige serieuze bedreiging voor de heer Milosevic, die wij met zijn allen wensen te isoleren. Maar een aanscherping van de sancties met als gevolg humanitaire hulp zou uiteindelijk wel eens de doodsteek kunnen betekenen van Panic en een triomf voor Milosevic.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Derycke.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen is belangrijk. Ze heeft over deze materie trouwens ook reeds schriftelijke vragen gesteld. Ik ben het met haar eens dat door de groeiende miserie en de her en der opduikende oorlogsomstandigheden, een land als België vragen moet stellen over de begrippen noodhulp en humanitaire hulp. Samen met andere Westeuropese landen wordt België immers zeer dikwijls als eerste gevraagd om hulp te bieden. Wij moeten ook nagaan hoe die problemen zich in het politieke landschap van ons land situeren en welke ministeries daarvoor bevoegd zijn.

Tot nu toe was er enkel op de begroting van Buitenlandse Zaken een zeer kleine post voor humanitaire hulp, die echter gezien de snelle en onverwachte wijziging van de omstandigheden al spoedig uitgeput was. Tot 1992 bedroeg het budget «noodhulp» 200 miljoen en dat volstond altijd ruimschoots. Noodhulp was tot voor twee jaar immers beperkt tot noodsituaties als gevolg van natuurrampen en dito verschijnselen, maar niet als gevolg van oorlogsomstandigheden.

Voedselhulp werd steeds apart behandeld en op de begroting was daarvoor een afzonderlijk post ingeschreven. In de commissievergadering vanochtend heb ik reeds meegedeeld dat de middelen daarvoor reeds tot 495 miljoen zijn opgelopen en dat wij binnen enkele weken aan Kamer en Senaat zullen vragen de basisallocatie te verhogen aangezien wij te weinig geld hebben om aan de dringende vragen voor voedselhulp te voldoen.

Op de administratieve begroting staat een bedrag van 200 miljoen als humanitaire hulp ingeschreven op post 70. In 1993 zal dat bedrag tot 300 miljoen worden opgetrokken. Ik geef graag toe dat de begroting terzake niet erg doorzichtig is. Vanaf 1994 zal de post humanitaire hulp expliciet worden vermeld. Wat vroeger gezamenlijk in de post «Fonds» werd ingeschreven, zal voortaan in verschillende onderdelen worden opgesplitst, zodat het voor iedereen duidelijker en politiek meer bevattelijk wordt. Wij zullen daarbij ook rekening houden met de herstructurering van het ABOS. De artikelen op de begroting moeten voortaan beter over-

eenstemmen met de bevoegdheden van de verschillende directies van het ABOS. Daarmee zal het geheel soepeler verlopen en aan duidelijkheid winnen. Wij engageren ons om dit toch vrij gecompileerd werk klaar te krijgen voor de begroting 1994.

Het begrip «noodhulp» is in volle evolutie en daarom wil ik voortaan liever spreken over humanitaire hulp, een begrip dat eveneens aan inhoudelijke opvulling toe is. Wij zijn ten andere bezig met de voorbereiding van een nieuw organiek koninklijk besluit om deze materie in een ruim juridisch kader te omschrijven en de spelregels terzake uit te werken. Daarmee willen wij een vermenging van normale ontwikkelingshulp en humanitaire hulp verhinderen.

Over de essentie van uw opmerkingen wens ik het volgende te antwoorden. Het is inderdaad juist dat humanitaire hulp de lokale markt kan verstoren, dat veranderingen in het consumptiepatron en demotivatie kunnen worden veroorzaakt. Ik meen echter dat dit, zoals u terecht heeft gezegd, vooral het geval is voor voedselhulp. Deze notie mag natuurlijk niet worden verward met rampenhulp of rehabilitatiehulp, twee begrippen die wel worden gedekt voor de nieuwe term «humanitaire hulp». De betrokken landen zijn nu reeds erg afhankelijk van het Noorden. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de schuldenlast. Ik geloof niet dat de beperkte humanitaire hulp daaraan veel zal veranderen, tenzij het om uitgebreide voedselhulp zou gaan. Ik ben het met u eens dat voedselhulp erg storend kan werken. Wij trachten altijd het ergste te voorkomen, in die mate zelfs dat wij slechts voedselhulp verstrekken wanneer wij er uitdrukkelijk om gevraagd worden of wanneer er mensenslevens moeten worden gered. Daar komt het spijtig genoeg dikwijls op neer.

Straks, naar aanleiding van de interpellatie van mevrouw Maes zal ik er nog op wijzen dat België één van de enige landen ter wereld is dat op het vlak van ontwikkelingssamenwerking inzake voedselproblematiek consistente programma's heeft ontwikkeld om de voedselstrategie en de voedselsituatie in de ontwikkelingslanden te verbeteren. Noodhulp in de vorm van voedselhulp is voor België echt een ultiem middel omdat wij de elementen van marktverstoring, demotivatie, enzovoort, kennen en ze absoluut niet willen bevorderen. Zij druisen immers in tegen de politieke lijn van ontwikkelingssamenwerking die erin bestaat aan *sustainable development* te doen op het vlak van de voedselvoorziening.

Mevrouw Van Cleuvenbergen, u beweert dat noodhulp of humanitaire hulp ergens een structurele component zou moeten bevatten. Ik twijfel daar enigszins aan. Ik meen dat men in dat geval de grens tussen de klassieke bilaterale en multilaterale structurele en humanitaire hulp vlug zal overschrijden, waardoor het onderscheid tussen deze beide noties nog vroeger dan gewenst zou kunnen vervagen. Ik weet dat bepaalde NGO's aandringen om door middel van deze post projecten in te dienen die normaal thuishoren in het stelsel van de medefinanciering. Zij hopen dus op die wijze, langs 75 pct. ABOS-steun, voor 100 pct. te worden gefinancierd. Ik ben van oordeel dat er binnen de relatief beperkte enveloppe van 300 miljoen ruimte moet zijn voor rampenhulp, bijvoorbeeld bij aardbevingen, overstromingen, enzovoort. Ik meen trouwens dat mevrouw Van Cleuvenbergen ook de mening is toegedaan dat wij dit instrument moeten kunnen gebruiken.

Het lijkt mij overigens ook evident dat de uitvoering van de humanitaire hulp alleen kan gebeuren door deskundigen. Wij doen dit ook, voornamelijk met UNHCR, UNHCR of met een Belgische NGO die kunnen rekenen op competente lokale partners. Er zijn mij tot op heden nog geen gevallen van incompetentie gemeld hoewel, en ik heb dit ook vanmorgen in de commissie gezegd, internationale hulporganisaties soms wel moeite hebben om de humanitaire hulp behoorlijk te coördineren.

Ik betwijfel enigszins dat humanitaire hulp als een politiek instrument kan worden gebruikt, behalve wanneer het gaat om massale voedselhulp. Elke actie in het Zuiden, dus ook in ex-Joegoslavië, is een politieke daad die door de betrokken regeringen kan worden gebruikt in hun politieke strijd tegen de oppositie. Wanneer wij humanitaire hulp laten verdelen door internationale hulporganisaties, is het mijns inziens volstrekt zeker dat deze hulp niet kan worden gerecupereerd door een of ander regime. Ik heb namelijk niet kunnen vaststellen dat in Somalië, Joegoslavië

of Albanië, de door ons verstrekte hulp op een of andere wijze werd gerecupereerd. In de drie gevallen werden de hulpacties opgezet en gedirigeerd door HCR, door Artsen zonden grenzen of door het Internationale Rode Kruis, zodat identificatie met het regime nooit mogelijk was. Wij moeten daar ten eerste over waken en ik ben het op dit vlak volkomen eens met de opmerkingen van mevrouw Van Cleuvenbergen.

Vanmorgen hebben wij in de senaatscommissie gesproken over onze beleidsvisie voor de toekomst. Humanitaire hulp *senso lato* kent inderdaad geen grenzen en mag niet noodzakelijkerwijze worden beperkt tot de landen waaraan wij ontwikkelingshulp bieden.

Omdat daar een budget beschikbaar is, valt de humanitaire hulp onder de bevoegdheid van mijn departement. Louter politiek-structureel kan men zich afvragen waarom zij niet tot het departement Buitenlandse Zaken behoort of tot een staatssecretariaat zoals dat van de heer Kouchner in Frankrijk.

Mijnheer Pataer, u mag niet vergeten dat de middelen van de heer Kouchner eveneens afkomstig zijn van het budget voor Ontwikkelingssamenwerking. Ik ben bereid de discussie aan te gaan, maar vermits de middelen van het budget van Ontwikkelingssamenwerking beschikbaar zijn — momenteel slechts 300 miljoen op een totaal budget van 28 miljard — zijn wij verplicht in geval van rampen of in oorlogssituaties humanitaire hulp te bieden, ook aan landen die niet als ontwikkelingsland worden beschouwd.

Nochtans moet het departement van Ontwikkelingssamenwerking zich in de eerste plaats bezighouden met structurele hulp en niet met humanitaire hulp. Indien de regering volgend jaar zou beslissen dat de bevoegdheid tot het verlenen van humanitaire hulp naar een ander departement moet worden overgeheveld en op voorwaarde dat hiervoor voldoende geld ter beschikking is, heb ik hiertegen geen bezwaar.

Ik pleit hier niet *pro domo*, maar men moet toegeven dat mijn departement wel ervaring bezit in het verstrekken van noodhulp en dat de relaties met internationale hulporganisaties voor ons meer evident zijn dan bijvoorbeeld voor het departement van Buitenlandse Zaken of voor de Gemeenschappen en de Gewesten, die als politieke entiteit ook zouden kunnen beslissen om ergens humanitaire hulp te bieden.

Mevrouw Van Cleuvenbergen, wij moeten deze evolutie op de voet volgen. Aangezien wij van plan zijn hierover een nieuw koninklijk besluit op te stellen, beloof ik dat het Parlement ook medezeggenschap zal hebben. Net als u betreur ik dat wij veel geld moeten besteden voor deze humanitaire verplichtingen. Een mensenleven is voor mij, waar ook ter wereld, echter evenveel waard. Daarom kunnen wij niet nalaten hulp te bieden in vaak schrijnende toestanden. Niettemin blijft er een inhoudelijk probleem over het principe van de ontwikkelingssamenwerking zelf en over het vermijden van afwending van middelen.

Tot op heden gaan 75,7 pct. van de middelen voor ontwikkelingshulp van België naar Afrika. Ik ben vooralsnog niet geneigd hieraan iets te veranderen, ook niet wanneer sommige Zuidoostasiatische republieken uit het GOS als ontwikkelingsland zouden worden erkend. In dat geval betreft het een politieke beslissing die wij in het kader van de concentratiepolitiek moeten overwegen. De regering en het Parlement zullen dan moeten beslissen of er aan deze landen hulp kan worden geboden. Tot nu toe is dat niet gebeurd. Het Parlement heeft vroeger beslist welke landen en regio's hulp krijgen en ik zal van deze beslissing niet afwijken. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

Mevrouw Van Cleuvenbergen. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de staatssecretaris hartelijk voor zijn omstandig antwoord. Zoals ik vanmorgen in de commissie eveneens heb beklemtoond, blijken de visies van de parlementsleden die bezig zijn met de problemen van de ontwikkelingssamenwerking vrij dicht bij elkaar te liggen. Het is dan ook positief dat wij vanmorgen hebben vernomen dat de staatssecretaris werkt aan een koninklijk besluit over humanitaire hulp. Ik hoop dat hij zijn vizie in de Minister-raad kan blijven verdedigen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN MEVROUW MAES TOT DE STAATSSECRETARIS VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER «DE WERKING VAN HET OVERLEVINGSFONDS EN DE ALGEMENE STRATEGIE INZAKE DE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, ONDER ANDERE MET ZAIRE»

INTERPELLATION DE MME MAES AU SECRETAIRE D'ETAT A LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR «L'ACTIVITE DU FONDS DE SURVIE ET LA STRATEGIE GENERALE EN MATIERE DE COOPERATION AU DEVELOPPEMENT, NOTAMMENT AVEC LE ZAIRE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Maes tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de werking van het overlevingsfonds en de algemene strategie inzake de ontwikkelingssamenwerking, onder andere met Zaïre».

Het woord is aan de interpellant.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de Voorzitter, vorige week heb ik reeds de gelegenheid gehad de staatssecretaris een vraag te stellen over het Overlevingsfonds en in een kort debat hebben wij daarbij van gedachten gewisseld. Bij het Overlevingsfonds gaat het om een bedrag van 3 miljard. Het is een middel dat het Parlement de regering ter hand heeft gesteld om een beleid uit te voeren. Ik kom daarop nu niet meer terug. Ik beschouw het als een middel dat tot op heden slecht werd gebruikt, maar dat geldt ook voor andere delen van onze overheidshulp. In deze interpellatie concentreer ik mij dan ook op de algemene concepten en op Zaïre.

Mijnheer de staatssecretaris, wij hebben de mensen van de 11.11.11-actie opnieuw door weer en wind langs de straten zien trekken om met grote inspanningen 200 miljoen bij elkaar te brengen. Daarbij werden zij door sommige commentaren slecht geholpen. Een artikel over de 11.11.11-actie in een publikatie van het Vlaams Blok kreeg een titel die mij diep heeft geschokt en die de betrokken vrijwilligers waarschijnlijk even erg heeft geschokt. De titel luidt: «Schooiers voor bommengooiers.» Ik laat deze infame belediging voor wat zij is. Zij is typerend voor de mentaliteit van bepaalde mensen die andere mensen opjatten en daarna schuldeloos de handen heffen en zeggen: «Met de resultaten van deze woorden hebben wij niets te maken.» Wat een lafheid!

De heer Buelens. — Zeg dat tegen minister Tobback.

Mevrouw Maes. — Ik citeer uw partij, mijnheer Buelens. Ik ga echter niet verder in op deze «schamele» 200 miljoen, want het bijeenbrengen van dit bedrag is voor de mensen van de 11.11.11-actie vooral ook een gelegenheid om te informeren en te sensibiliseren. Op dat vlak moeten wij grotere inspanningen leveren om de problemen van de ontwikkelingssamenwerking werkelijk aan de orde te brengen.

Terecht wordt gezegd: laten wij de geldstroom omkeren. Laten wij ervoor zorgen dat het geld van het Noorden naar het Zuiden gaat, in plaats van omgekeerd. Dat vinden wij geïllustreerd in onze eigen parlementaire documenten. Ik citeer willekeurig uit een document van onze senaatscommissie, meer bepaald uit de memorie van toelichting bij de aanpassing van de gelden voor de samenstelling van het Afrikaans Ontwikkelingsfonds: «De opgetekende resultaten van de Belgische ondernemingen en studiebureaus in het kader van de in Afrika gefinancierde projecten waren traditioneel hoger dan het aandeel van ons land in de verhoging van de werkmiddelen. Zo vertegenwoordigen de uitgevoerde betalingen ten gunste van België op 31 december 1990 4,64 pct. van de totale gecumuleerde basis, wat overeenkomt met 121 miljoen rekeneenheden.»

Dit ter geruststelling van degenen die denken dat wij voortdurend bezig zijn met het uitdelen van grote weldaden aan de derde wereld.

Mijnheer de staatssecretaris, ik interpelleer u omdat ik mij niet kan afmaken van de noodzaak om steeds weer vragen te stellen over de besteding van de dertigduizend miljoen die wij jaarlijks aan ontwikkelingssamenwerking uitgeven. Deze overheidsmiddelen moeten op een gecontroleerde wijze worden besteed voor de doelstellingen van het Parlement, die door de regering worden uitgevoerd. In dit kader moet u mijn interpellatie zien. Ze is zelfs niet te beschouwen als alleen tot uw persoon of tot de huidige regering gericht, gezien de grote continuïteit in slechte bestedingen.

Het antwoord dat u daarstraks hebt gegeven illustreert dat u ongetwijfeld onze mening deelt dat wij de ontwikkelingslanden niet moeten « helpen », maar dat zij de partners moeten worden die geïntegreerd zijn in de grote stromen van goederen, kapitalen, cultuur en wetenschap in de wereld. Daarom moeten zij volwaardig met ons kunnen samenwerken. Dit veronderstelt niet « helpen » met de bedoeling de afhankelijkheid te laten voortduren, maar wel economische veranderingen om de afhankelijkheid te verminderen, onder andere de afhankelijkheid van één enkel exportprodukt waarvan wij, de rijke Westerse landen, dan nog de prijs bepalen.

Bovendien veronderstelt « helpen » niet alleen economische veranderingen, maar ook politieke wijzigingen om die economische veranderingen mogelijk te maken. De landen van de derde wereld zijn op het ogenblik slecht gediend, want de prestigieuze fora waarover zij vroeger beschikten, zoals UNCTAD, zijn verworpen tot adviescomités die onze egoïstische vrije marktwereld gemakkelijk naast zich neerlegt. Ik distancieer mij dus van de notie ontwikkelingshulp als bestendiging van de afhankelijkheid.

Binnen de fundamentele beleidskeuzen moeten wij de juiste prioriteiten stellen. Wij stellen vast dat wij de voorbije dertig jaar eigenlijk het neo-koloniale beleid hebben verdergezet. Ik hoop dit met het Zaïrese voorbeeld verder te kunnen illustreren.

Een eerste prioriteit is de bestendige strijd tegen de armoede door de produktieve vermogens van de derde-wereldlanden zelf aan te spreken en tot ontwikkeling te brengen. Een tweede prioriteit is democratie en mensenrechten, aan mekaar gebonden, maar niet hypocriet en niet hier wel en daar niet, niet casuïstisch, maar consequent. Een derde prioriteit heeft te maken met de ecologische draagkracht van onze groene planeet, waar ook de ontwikkelingslanden toe behoren, maar waar armoede waarschijnlijk de grootste vorm van vervuiling betekent. Met welke arrogantie leggen wij de derde wereld ecologische zorg op, bijvoorbeeld voor het regenwoud, terwijl wij zelf de grootste vervuilers zijn?

Mijnheer de staatssecretaris, ik vind dat ons land en de regering, die waarvan u deel uitmaakt inclusief, hierin niet consequent zijn en deze prioriteiten niet in de praktijk toepassen.

Ik zal u een vraag overmaken waarvan u zult zeggen dat ze niet tot uw bevoegdheid, maar wel tot die van minister Maystadt behoort. Het gaat over het Narmada-project in Indië waar in de staat Gujarât een dam zal worden gebouwd die om te beginnen 41 000 hectaren blank zal zetten en die 100 000 mensen op de vlucht zal jagen. Op lange termijn zullen 350 000 hectaren woud worden opgeofferd aan een project dat uiteindelijk ongeveer één miljoen mensen uit hun leefomgeving zal verdrijven. Via dit reuzenwerk wordt wellicht ook hier een ontwikkeling tot stand gebracht, die wij helaas op andere plaatsen in de wereld gekend hebben, die geleid heeft tot ontvolking, tot desintegratie van grote groepen en tot bestendiging van hun armoede.

Naar het schijnt, zijn we het enige land uit het Westen dat dit project steunt. Het is dus waarschijnlijk andermaal een project van de Wereldbank, waarbij voor ons grote vragen rijzen.

Dit is dus niet de theorie, maar dit doet ons land in de praktijk. Waarom? Het antwoord op die vraag zal worden gegeven met het Zaïrese voorbeeld alweer voor ogen.

Mijnheer de staatssecretaris, ik heb u ook gevraagd dat wij aandacht zouden hebben voor de conferentie van de straatkinderen in Bolivia. Ik hoop daarop een positief antwoord te krijgen.

Het NCOS stelt terecht de vraag naar de schuldkwijtschelding. U hebt aangekondigd dat u met betrekking tot Bolivia een — al is het niet zo belangrijke, in termen van geld, maar toch voor Bolivia heel interessante — vorm van schuldkwijtschelding hebt verleend en dat u daarvoor een tegenwaardefonds hebt gecreëerd dat Bolivia in staat moet stellen een aanpassingsprogramma sociaal verteerbaar te maken. Ik hoop dat u daarin slaagt. U zal mij ongetwijfeld wel een overzicht geven van de schuldkwijtscheldingen die ons land de jongste jaren heeft kunnen toestaan.

Intussen blijft het probleem bestaan van de leningen van Staat tot Staat en de steeds nieuwe schulden. Hierover maken het Parlement en uzelf zich terecht zorgen.

U hebt gezegd dat zomaar kwijtschelden niet veel zin heeft, want dan komen ook andere schuldeisers aan de deur kloppen en hebben we niets positiefs teweeggebracht.

In de lijst van document 486 van de Senaat over het Aziatisch Ontwikkelingsfonds lees ik welke leningen worden toegestaan. Ik betrap ons land hierin andermaal op een vreselijke inconsequentie. Niet alleen stellen we vast dat een groot deel van de bedragen die worden uitgeleend in feite gaan naar de nieuwe landen in ontwikkeling die niet kunnen worden gelijkgesteld met de armste ontwikkelingslanden en die in feite nieuwe, jonge, economische grootmachten zijn.

Wat heeft de lening van ongeveer 400 miljoen die onze regering heeft toegestaan aan China te maken met mensenrechten en democratie? Ik zal deze vraag ook aan minister Maystadt stellen.

De regering slaagt er niet in een samenhangend beleid uit te werken met betrekking tot de derde wereld. De beleidskeuzen van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking zijn blijkbaar niet deze van de minister die bevoegd is voor de leningen van Staat tot Staat. Het gaat nochtans over ODA-hulp en het wordt zo in alle geval aan de internationale en de nationale opinie verkocht.

Mijnheer de staatssecretaris, zo kom ik tot de hoofdbroek van mijn interpellatie, Zaïre. Ik had u gevraagd wanneer het Zaïre-rapport zou worden overgemaakt. Ik dank u omdat dit inmiddels is gebeurd.

Ik heb het gelezen en u begrijpt dan ook dat ik aan dit deel van mijn interpellatie meer aandacht wil besteden omdat het rapport, dat weliswaar in de tijd van uw voorganger werd opgemaakt, een aantal inzichten geeft, maar ook nieuwe vragen oproept die verdienen met zorg te worden onderzocht vooraleer wij tot een hervatting van de samenwerking met Zaïre zullen overgaan.

Ik zet de feiten vlug op een rijtje. Tussen 1960 en 1990 hebben wij 254 miljard Belgische frank aan de samenwerking met Zaïre besteed. Toch stelt het rapport vast dat Zaïre zich sociaal en economisch in een dramatische toestand bevindt, dat er geen duurzame ontwikkeling werd tot stand gebracht. Volgens het rapport was het klimaat eerder ontwikkelingsremmend, wat te wijten was aan de machtspolitiek van Mobutu.

Het rapport vat ook samen wat voor een ontwikkelingsgericht beleid noodzakelijk is: inspraak van de bevolking, decentralisatie, privatisering van de produktieve sectoren, aandacht voor de rechtsorde, de fiscaliteit en de veiligheid. Als middel stelt het rapport een combinatie van pressie en voorwaardelijke hulp voor, die weliswaar in een politiek geschikt klimaat moet plaatshebben. Bijgevolg mogen de politieke veranderingen niet worden vertraagd.

Het is juist dat wij hier staan voor een dramatische situatie. Het bruto nationaal produkt van Zaïre gaat naar beneden. Het is bovendien ongelijk verdeeld. Kinshasa produceert 18 pct. ervan en Shaba 36 pct. Voor alle andere streken is er blijkbaar heel weinig bruto nationaal produkt te genereren. Intussen is de bevolking dramatisch gestegen, van 16 miljoen naar 36 miljoen. Zaïre is eerder meer afhankelijk geworden van hulp uit het buitenland dan minder. Ongeveer 80 pct. van de investeringen zijn afkomstig uit het buitenland.

Ik citeer uit het rapport: «De schulden van Zaïre voor een totaal van 8 000 miljoen US dollar werden voor het grootste deel aangegaan voor het financieren van onrendabele investeringen.» Die investeringen die men dan opsomt, zijn de hele grote en hele dure witte olifanten van onze ontwikkelingssamenwerking: de hydrocentrale Inga, de hoogspanningslijn in Shaba, de staalfabriek van Malaku en het melkpoederfabriek van N'sele, enzovoort. De lijst gaat nog verder.

Toch is Zaïre niet te vergelijken met vele andere ontwikkelingslanden. Het is een potentieel rijk land. Het produceert voldoende voedsel. Het exporteerde zelfs altijd voldoende om de rente van zijn schulden te kunnen betalen, indien het zou willen. De rente is immers altijd lager geweest dan 20 pct. van de exportopbrengst en Zaïre heeft nooit meer dan 11 pct. van de exportopbrengst aan rente betaald.

Maar de inkomsten uit de export zijn gedaald. De economische groei is negatief. Het aandeel in de totale export van de Gecaminesmijn, waarmee zoveel Belgische belangen verstrengeld zijn, is gedaald tot 20 pct. De kapitaalsuitgaven verminderen, de infrastructuur voor de volksgezondheid ging achteruit. Niet minder dan 25 pct. van het bruto nationaal produkt werd opgenomen door de presidentiële diensten van Mobutu. Ik citeer weer het rapport: «Het afkomen van overheidsgeld voor persoonlijk gebruik door politieke gezagsdragers en ambtenaren, 16 miljard niet verklaard deficit bij Gecamines, 5 miljard US dollar door corruptie aan de staatskas onttrokken — van dezelfde orde van grootte als het bedrag van de openbare schuld in 1980 — en voor een groot deel frauduleus naar het buitenland getransfereerd.»

Degenen die zeggen dat er in het rapport niets staat, of dat er geen duidelijke dingen in worden genoemd, vergissen zich. Wat dat betreft, is het trouwens een goed rapport. Ik heb er wel andere kritieken op. Ondertussen is de inflatie gestegen van 19 pct. in 1965 tot 137 pct. in 1990.

Mijnheer de staatssecretaris, ik heb daar vragen bij, maar ik heb de antwoorden erop reeds opgezocht. Wij weten hoe de situatie in elkaar zit. Per maand wordt er voor zeven à acht miljoen dollar aan drukkerskosten uitgegeven voor Zaïres geld dat wordt gedrukt in Leipzig en in andere buitenlandse drukkerijen. Deze biljetten worden met vrachtvliegtuigen overgevlogen. De waarde van die biljetten stijgt, tenminste op papier, voortdurend. Het grootste biljet is momenteel een biljet van één miljoen. Men heeft mij echter verzekerd dat biljetten van vijf miljoen ook al in druk zijn. Telkens een nieuwe lading biljetten in druk komt, verhogen die bedragen. De biljetten worden onmiddellijk voor de helft getransfereerd, nu nog altijd, naar Mobutu, om ze uit te delen aan zijn vrienden.

Dan vraagt u zich, zoals ik, misschien af wat deze ermee doen, want voor hen is dat toch ook waardeloos geld. Neen, want dit geld wordt uitgewisseld tegen harde valuta bij degenen die exportprodukten willen aanschaffen op de Zaïrese markt. Die exportprodukten moeten in zaïres worden betaald. Bijgevolg krijgen de heren voor hun waardeloze zaïres waardevolle dollars. Eigenlijk mag ik niet spreken over waardeloze zaïres, want zij worden gewaarborgd door de waarde van de exportprodukten. De betrokkenen verdienen dan nog eens fortuinen aan de export zelf. Het is dus een hels circuit.

Wij begrijpen waarom Mobutu tanks plaatst rond zijn centrale bank en waarom hij niet wil dat er bij de centrale bank een andere figuur komt. Dit circuit is immers het circuit dat zijn macht ondersteunt en het heeft niets te maken met het verdelen van de welstand onder de bevolking. Het is uitsluitend een circuit waarbij hij zich niet moet bedienen van de staatskas. Het drukken van waardeloos geld, waarvoor goederen worden geleverd, is een onuitputtelijke mogelijkheid waarvoor blijkbaar alleen dure drukkersrekeningen moeten worden betaald.

Het spreekt vanzelf dat wij dit spel niet mogen meespelen. Dat wil niet zeggen dat er geen andere wegen zijn. Daar kom ik straks op terug. Dat geeft natuurlijk aan tot welke vindingrijkheid men komt wanneer men de macht heeft om de staatsmiddelen en de produktiviteit van een heel land te gebruiken voor eigen doeleinden.

Mijnheer de staatssecretaris, wij hadden het al over Gecamines en over de export. In al die tijd heeft Zaïre slechts 2 pct. van zijn inkomen aan landbouw besteed. Het rapport zegt duidelijk dat dit normaal is, want dat eigenlijk de hoge omes niet geïnteresseerd waren in de landbouw aangezien het verspreiden van koopkracht onder de boeren niet tot de prioriteiten van de president behoorde daar hij andere prioriteiten had.

Nochtans was de daling in de landbouw niet algemeen. De opbrengst van de voedingsgewassen steeg zelfs. Er zijn alleen geen middelen om deze gewassen aan de man te brengen. Er moet dus absoluut prioriteit worden gegeven aan het transport. Ons land is mee blijven investeren in de mijnbouw en ook al is er heel wat geïnvesteerd in het transport, thans is dit hopeloos verkommerd.

De meeste Zaïrezen kunnen maar voor 50 pct. in hun levensbehoeften voorzien. De meesten verdienen 10 frank per maand, belangrijke personen, zoals een secretaris-generaal bijvoorbeeld, verdienen 35 000 frank.

Mijnheer de staatssecretaris, er is natuurlijk een levendige informele sector en in uw rapport geeft u een tip om vanuit die sector «een wit circuit» te creëren dat economisch belangrijk is en fiscaal kan worden aangesproken. Dit is spijtig genoeg nu nog niet het geval.

De donoren uit het buitenland hebben 551,6 miljoen dollar aan Zaïre besteed. Ons land heeft daar zeker geen kleine rol in gespeeld, vermits het met de Wereldbank voor 47 pct. van de middelen heeft gezorgd. Geen enkele van al deze hervormings- en stabiliseringsprogramma's van het IMF kan volgens uw rapport als geslaagd worden beschouwd. Het scenario was telkens hetzelfde: programma's werden gestart, er waren goede afspraken, er kwamen kredieten, de kredieten verminderden, er waren ontsporingen, de zaak werd stopgezet tot men opnieuw begon met afspraken, nieuwe kredieten enzovoort.

België heeft 4,5 à 5 miljard per jaar gegeven aan Zaïre, vooral voor personeel, maar daarna ook voor projecten en programma's. Het was echter allemaal boter aan de galg. In de landbouw die voor vele Zaïrezen van levensbelang is, investeerden we hoogstens 9 pct. van onze hulp. Parlement en regering hadden nochtans op een gegeven ogenblik beslist 20 pct. van de hulp te besteden aan landbouw. In de praktijk is men daar nooit toe gekomen. Ik citeer het rapport: «De geschiedenis van de Belgisch-Zaïrese politieke relaties is er een van hoge pieken en diepe dalen. De ontwikkelingssamenwerking echter heeft die beweging niet gevolgd, maar vertoont een opvallende stabiliteit in de hand gewerkt door de inertie eigen aan de hulpprogramma's. Men bleef verder investeren in personeel, onderwijs en volksgezondheid.»

Mijnheer de staatssecretaris, dit is niet toevallig. Men heeft nochtans veel geld besteed. Er werden een honderdtal projecten bekostigd, maar men is er niet in geslaagd het enorme landbouwpotentieel van Zaïre tot ontwikkeling te brengen. Aan een bijna even groot aantal belangensferen — en hier komt een stuk verklaring — van persoonlijke, politieke, zakelijke, commerciële of academische aard «— in België uiteraard —» werd de gelegenheid gegeven om hun projecten naar voren te schuiven als kleine onafhankelijke eilandjes in een zee van rurale chaos, moedeloosheid en totaal gebrek aan overheidsbeleid. Weinig aandacht is uitgegaan naar overwegingen van financiële en economische rendabiliteit.»

Wij hebben ons geld dus vergooid, wij hebben heel weinig geïnvesteerd in de landbouw en waar het werd besteed, had het weinig nut. Dat heeft te maken met het soort mensen, ook in België, dat aan de Zaïrese ontwikkeling is geïnteresseerd.

Hetzelfde patroon komt terug in de infrastructuur en de industrie waar 36 miljard werd geïnvesteerd. «Ondanks dat enorme bedrag heeft de Belgische hulp de teloorgang van de vervoersector, van de communicatiediensten en van de energievoorziening niet kunnen beletten, want die vindt zijn oorzaak inderdaad in de wijze waarop de staatseigendommen in Zaïre worden beheerd. Zij worden bevolkt door een politieke aristocratie die de vruchten mag plukken van haar loyaliteit aan het regime.»

In plaats van de economie te ondersteunen vormen zij een zware last voor de Zaïrese economie en liggen aan de oorsprong van een groot deel van de Zaïrese buitenlandse schuld. Het rap-

port merkt verder op: « Volledigheidshalve wordt toegevoegd dat de buitenlandse donors waaronder België hiermede uit eigen belang, systeembevestigend zijn opgetreden. »

Wij zijn dus bezig geweest om een aantal groepen in ons land en de aristocratie rond Mobutu te spekken met Belgische overheids-gelden ten koste van onze belastingbetalers en ten koste van de Zaïrese bevolking. « Daarentegen is het terugtrekken van onze hulp uit ministeries als Justitie en Binnenlandse Zaken waarschijnlijk geen goede beslissing geweest. »

Het rapport drukt het heel eufemistisch uit. Dit was een slechte beslissing, waarmee alleen maar de pottenkijkers werden weggehaald die konden zien wat er misging. De Belgolaise Bank zal deze beslissing zeker hebben verwelkomd, want die pottenkijkers waren wellicht al te hinderlijk voor de lucratieve transacties tussen de Belgische lobbies en sommige Zaïrese vrienden.

De Voorzitter. — Mevrouw Maes, zoals steeds luisteren wij erg geboeid naar uw interessante toelichting. Ik moet u er echter aan herinneren dat het Reglement voor een interpellatie slechts 30 minuten toestaat. U hebt die tijd reeds ruimschoots overschreden en daarom verzoek ik u te concluderen.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal uw vraag respecteren, hoewel ik nog niet aan een besluit toe ben en ik het bijzonder jammer vind dat ik deze interpellatie op een draffje moet afwerken, terwijl de Senaat soms aan veel minder belangrijke zaken meer tijd besteedt. Ik begrijp dat ik het geduld van de vergadering niet veel langer op de proef mag stellen. Ik zal over deze materie dan wel een persconferentie houden.

Ik wil het nog even hebben over onze prioriteiten bij het hervatten van de hulp. Ik heb reeds enkele nuttige suggesties uit het rapport aangehaald, maar dit rapport heeft ook grote lacunes. Wij mogen onze opdracht om te onderzoeken wat er hier fout loopt ook ernstig nemen. Wij moeten nagaan waarom een drietal grote bedrijven zulke ontzagelijke bedragen naar Zaïre hebben verdiend en op welke manier zij dat hebben gedaan. Om er van de twee kanten van de taalgrens één te noemen, vermeld ik hier Acec en Bell. De hele reeks vindt men in het rapport. Wij moeten onderzoeken welke groepen steeds weer naar de Gecamines lopen als er iets misgaat en hier de Belgolaise beheren. Het zijn steeds diezelfde mensen die ten andere ook « het schoon weer » maken bij het IMF en daar samen de bestendiging vormen van de politiek, ook als de politieke bewindslieden in België daar eventueel anders over hebben beslist.

Deze lobbies zijn genesteld in onze administraties. Ze zijn genesteld en wortelen in de politieke partijen. Als deze circuits niet worden doorbroken, kunnen de goede voornemens die in dit rapport zijn verwoord niet worden geconcretiseerd.

In het rapport wordt er te veel de nadruk op gelegd dat alles de schuld is van Mobutu. Ik ben de eerste om hem met de vinger te wijzen, maar het is niet alleen zijn schuld. De fouten liggen ook bij ons. Wij zijn verantwoordelijk voor wat hier gebeurt en wij moeten ervoor zorgen dat daaraan een einde komt.

Ik pleit bijgevolg ook voor andere prioriteiten. Ik zal u enkele eenvoudige suggesties aan de hand doen die geen akkoord van de Zaïrese Centrale Bank nodig hebben, want anders belanden wij weer waar wij begonnen zijn.

Er is voedsel genoeg in Zaïre. Alleen bevindt het zich niet op de juiste plaatsen. Geef aan de mensen, aan de nieuwe regering, aan de nieuwe verantwoordelijken de kans om dat voedsel aan te kopen op hun eigen markten en het te vervoeren. Zij hebben immers geen geld om brandstof te kopen voor de boten en de vrachtwagens. Laten wij ervoor zorgen dat de wegeninfrastructuur terug in orde komt. Men heeft mij een prachtig systeem voorgesteld. In plaats van één bulldozer geven we beter honderd kruiwagens. Eigenlijk volstaan alleen de wielen want kruiwagens kunnen ze zelf maken. Maak een systeem van kantonniërs die elk verantwoordelijk zijn voor één kilometer weg die ze, samen met de bewoners van de omgeving, met spade en kruiwagen zelf in orde kunnen houden.

Er zijn in Zaïre vele en goede hospitalen, maar ze worden slecht beheerd. Wij kunnen Zaïre daarbij helpen. Help de nieuwe regering bij deze grote taak.

Op het vlak van de opvoeding hebben wij nu al zo veel geld gestoken in de opleiding van universitaire, maar het lager onderwijs zit aan de grond en het professioneel onderwijs is onbestaand. De mensen kennen de mogelijke produktiviteit van hun eigen omgeving niet. Laten wij de vissers en de landbouwers vormen. Laten wij helpen om het telecommunicatiesysteem opnieuw te herstellen. Hoe zou in godsnaam een verenigd Europa kunnen functioneren als er tussen Brussel en Istanbul geen enkele weg was die in staat is om te worden bereden en als er geen enkele telefoon was die marcheert? Wij verwachten dan wel dat een gecentraliseerd Zaïre — nog zo'n erfenis uit het koloniaal tijdperk — zal werken als een moderne Staat.

Tenslotte zijn er nog andere manieren om elektriciteit op te wekken dan grote stuwdammen. Kleine stroompjes, met kleine leidingen — er is water en er zijn bergen in Zaïre — kunnen kleine waterkrachtcentrales geven die een heel dorp kunnen bedienen.

Er is veel te doen met de nieuwe verantwoordelijken. Wij moeten echter de hele presidentiële klik kunnen omzeilen. Zolang Mobutu zijn presidentiële garde kan blijven begiftigen met het geld dat hij in Europa laat drukken en dat hij, dank zij de export van Zaïrese producten, in dollars laat verzilveren, zal de situatie natuurlijk nooit echt veranderen.

Mijnheer de staatssecretaris, ik hoop dat de tijd, die ik een beetje heb overschreden, heeft volstaan om u een aantal elementen uit mijn vragen te illustreren. Het antwoord op mijn vragen zal u de gelegenheid geven een aantal elementen van uw beleid te verhelderen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Derycke.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, het minste dat men kan zeggen van een interpellatie van mevrouw Maes is dat ze beklijft. Zij gelooft met hart en ziel in ontwikkelingssamenwerking en is daarom niet altijd even mals in haar reactie op de rapporten die zij in handen krijgt.

Mevrouw Maes, ik ben blij met uw reactie. Dit was trouwens de bedoeling van de toezending van het rapport. U kan overigens nog een ander interessant rapport verwachten waarin de werking van de NGO's in Zaïre op dezelfde kritische manier wordt benaderd. Het zal het beeld van onze mislukking op het vlak van de ontwikkelingssamenwerking in Zaïre vervolledigen.

Mevrouw Maes. — Ik heb met opzet niet gesproken over de NGO's. Het gaat daar immers om 309 miljoen, een te verwaarlozen bedrag wanneer men het vergelijkt met de ontzaglijke stroom van miljarden.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Mevrouw Maes, u mag niet vergeten dat u dit bedrag moet vermenigvuldigen met het aantal jaren en dat 75 pct. van de NGO-projecten en alle NGO-coöperanten worden betaald door de Belgische overheid. In 1990, toen wij Zaïre verlieten, werd 2,2 miljard van de 2,9 miljard hulp besteed aan personeel en coöperanten.

Wij zullen het daarover later nog hebben. U hebt het debat reeds ingeleid, waarvoor ik u dankbaar ben. Wij moeten dit probleem in de toekomst op een andere manier aanpakken. Het zou inderdaad onverantwoord zijn op dezelfde manier als wij tot nu toe hebben gedaan geld te blijven sturen naar Zaïre.

Eerst en vooral had u het over de actie « 11.11.11. » en meer specifiek over de reactie van het Vlaams Blok. Spijtig genoeg zijn die heren niet meer aanwezig zodat ik hen niet kan zeggen dat ik uw mening volledig onderschrijf. Het is een levensgrote schande en een slag in het gezicht van de 25 à 30 000 vrijwilligers die zich hebben ingezet voor deze actie van solidariteit ten opzichte van de landen van de derde wereld. Ik feliciteer die mensen hiervoor openlijk. Spijtig genoeg zijn bepaalde partijen van oordeel dat een dergelijke inzet niet meer hoeft. Wij weten echter wie deze berichten verspreidt en wij laten ze dus voor hun rekening.

Mevrouw Maes, u hebt een ernstige analyse gemaakt van de problemen van de huidige ontwikkelingssamenwerking, u daarvoor mede baserend op de literatuur ter zake. De vier punten die u heeft aangehaald, worden ook vermeld door professor Doom in zijn jongste boek over de Noord-Zuid-verhouding. Aan deze punten moet inderdaad dringend iets worden gedaan, zoniet zal het ontwikkelingsprobleem nooit een finale oplossing krijgen.

Het geo-economisch probleem komt hierbij op de eerste plaats. Indien wij er niet in slagen om UNCTAD en GATT recht te trekken, zodat aan de arme Afrikaanse een billijke prijs wordt gegeven voor hetgeen zij produceren, ziet de toekomst er zeer somber uit.

Het geo-economisch probleem moet worden gekoppeld aan het demografisch probleem en aan de problemen rond de democratisering en de eerbiediging van de mensenrechten. Deze drie elementen zijn zodanig met elkaar verweven dat een inspanning op het ene vlak zonder een evenredige inspanning op de andere vlakken weinig resultaten oplevert.

Eén van de grote fouten van de ontwikkelingssamenwerking in het verleden is dat men deze drie elementen nooit heeft geïntegreerd. Ik heb vanmorgen in de senaatscommissie en nog op gewezen dat het geen zin heeft te spreken over demografie wanneer de sociaal-economische omstandigheden van de Afrikaanse vrouw niet kunnen worden verbeterd, met name wanneer men geen vooruitzicht kan bieden voor de toekomst, de grootste bekommerning van deze mensen.

Zij zijn nog steeds van oordeel dat hun toekomst bij hun kinderen ligt. Zolang wij geen sociaal-economisch perspectief kunnen bieden aan Afrika, zolang er daar geen economie op gang komt en er een sociaal vangnet komt dat het leven er levenswaardig maakt, zullen wij er met weinig gevolg kunnen pleiten voor een gecorrigeerde en uitgebalanceerde demografische ontwikkeling. Een Frans spreekwoord zegt: *Tout se tient*. Er kan geen beter spreekwoord worden gevonden in verband met ontwikkelings-samenwerking.

U hebt op bepaalde punten van het regeringsbeleid kritiek geleverd, mevrouw Maes. Dat is natuurlijk uw recht. Ook ik betreur dat sommige leningen van Staat tot Staat niet beantwoorden aan de politiek die ik wens te voeren. Tot nu toe is er maar één land in West-Europa dat er in geslaagd is de leningen van Staat tot Staat als ontwikkelingslelement te gebruiken, namelijk Nederland. De meeste landen beschouwen de leningen van Staat tot Staat en de ontwikkelingssamenwerking als twee verschillende materies. Dat kan niet altijd. Ik heb er dan ook geen bezwaar tegen dat u mijn collega Maystadt interpelleert over de besteding en de bestemming van sommige leningen van Staat tot Staat. Als parlementslid hebt u hierop trouwens controle-recht.

Met betrekking tot de hulp aan Indonesië zijn wij er voor het eerst in geslaagd het departement van Ontwikkelings-samenwerking en dat van Financiën bij elkaar te brengen, zodat er gecoördineerde beslissingen kunnen worden genomen. Een zelfde werkwijze hebben wij kunnen toepassen voor de onderhandelingen van de Wereldbank en in het IMF over de *follow-up* van de Conferentie te Rio. De toekomst is dus, wat dit betreft, veel rooskleuriger dan het verleden, toen verschillende ministers vaak verschillende en zelfs tegenstrijdige beslissingen namen inzake ontwikkelingssamenwerking en inzake leningen van Staat tot Staat.

Dit alles heeft inderdaad aanleiding gegeven tot verschrikkelijke distorsies, wat dan tot uiting kwam in een onheus schuldenbeleid. Hierin hebt u volkomen gelijk. In het verleden werden vele leningen van Staat tot Staat enkel uit economische overwegingen aan ontwikkelingslanden gegeven, zonder de relevantie ervan voor de ontwikkeling van dat land in acht te nemen. Het gevolg hiervan is de enorme commerciële schuld, die vaak gedekt wordt door leningen van Staat tot Staat. Het schuldenprobleem van de ontwikkelingslanden is dan ook een van onze belangrijkste aandachtspunten.

U had het trouwens ook even over het probleem van het kwijtschelden van de schulden aan de ontwikkelingslanden. Tussen 1988 en vandaag heeft de Belgische regering 2,586 miljard schulden kwijtschelden voor de MOL. Wat de leningen van Staat tot

Staat betreft, zal de kwijtschelding van de schulden aan de minst ontwikkelde landen binnen twee jaar rond zijn. Daarna zullen wij de kwestie aanpakken van de kwijtschelding van de privé-schulden bij de banken, zoals het NCOS dat vraagt. Dit is echter een zeer ingewikkeld probleem.

U had ook een vraag over Bolivia. Ik heb de desbetreffende cijfers hier bij mij. In 1989 hebben wij 185 miljoen schulden kwijtschelden aan Bolivia en in 1991 625 miljoen. Volgend jaar zullen wij opnieuw schulden kwijtschelden. Wij zien immers zeer duidelijk dat het kwijtschelden van de schulden Bolivia zeer goed geholpen heeft.

U had het ook over de vaak schrijnende gevolgen van de *adjustment programs* van het IMF en van de Wereldbank. België mag er fier op zijn dat het vaak optreedt als de sociale depanneur van deze vaak draconische programma's.

Mevrouw Maes, ik ben het echter niet met u eens wanneer u zegt dat de Belgische regering zich te weinig bezighoudt met een aantal andere componenten van ontwikkelingssamenwerking, meer bepaald met de strijd tegen de armoede, met mensenrechten en democratie en met de ecologische draagkracht. Deze regering heeft echter voor het eerst grondig werk gemaakt van het concentratiebeleid en heeft meer bepaald de klemtoon gelegd op de minste ontwikkelde landen, de landen met de grootste armoede, en precies daarom zal ik van dit beleid, overigens in samenspraak met de regering, niet afwijken zolang de regering bestaat.

In het kader van de bevordering van de mensenrechten en de democratie hebben wij een fonds voor steun aan verkiezingen gecreëerd en werd op de begroting van 1993 een bedrag van honderd miljoen uitgetrokken voor steun aan democratisering, sociale bewegingen en « *civil society* », dat wil zeggen voor elke beweging in de ontwikkelingslanden die bijdraagt tot de ontwikkeling van de democratie zelf. Zoals ik vanmorgen reeds heb gezegd, volstaat het immers vaak niet verkiezingen uit te schrijven om tot democratie te komen. Tussen beide elementen bestaat een grote kloof die moet worden overbrugd door programma's die uiteraard door NGO's moeten worden verzorgd, aangezien dit niet de taak van de Belgische regering kan zijn.

Door onze bijdrage tot het « *global environment facility* » (GEF), dat door mijn voorganger werd gestart, werken wij ook op het vlak van ecologie. Het geld hiervoor komt van het departement van Ontwikkelings-samenwerking. Men kan zich natuurlijk afvragen of het niet beter van een ander departement, zoals bijvoorbeeld Leefmilieu, zou komen. Voorlopig echter zetten wij deze traditie voort en ik ben daar blij om, omdat de link tussen ecologie en ontwikkelingshulp volkomen duidelijk is. De regering houdt zich dus zeer zeker ook met deze drie componenten van ontwikkelingshulp bezig.

België is echter als economische entiteit te klein en kan slechts een rol spelen binnen de Twaalf. Wij moeten dan ook nog meer inspanningen leveren om op het wereldforum de geo-economische problemen aan te kaarten, namelijk de problemen van UNCTAD en GATT, want zij zijn inderdaad de sleutel tot « *sustainable development* » in de ontwikkelingslanden. Anders blijven wij geld storten in een politiek van « *leedverzachting* ». Dat is misschien goed wanneer het gaat om humanitaire hulp of noodhulp, maar kan zeker niet de bedoeling van ontwikkelings-samenwerking zijn. Op het vlak *sustainable development* hebben wij beslist kansen geschapen. Inzake voedselpolitiek is België in elk geval voorbeeldig tewerkgegaan. Als één van de weinige landen hebben wij, vaak met vallen en opstaan, ten minste de bedoeling te zorgen voor duurzame ontwikkeling. Landbouw blijft hoe dan ook in de agrarische ontwikkelingslanden van essentieel belang.

U hebt lang over Zaïre gesproken en ik denk dat wij nog maar aan het begin van dit debat staan. Het is uiteraard de bedoeling dat er op het rapport ter zake wordt gereageerd, net zoals het de bedoeling is te reageren op het rapport van de NGO's. De regering moet immers zeer voorzichtig zijn niet dezelfde fouten te maken als vroeger.

De keuzen inzake ontwikkelingsbeleid in Zaïre moeten in de toekomst grondig worden overdacht. Het mogen niet de keuzen zijn van een industriële groep, van een aantal politici of van een

aantal mensen die in Zaïre belangen menen te hebben die zeker niet overeenkomen met de belangen van het grootste gedeelte van de bevolking.

Ik kan mij in dit debat vrij onafhankelijk opstellen. De SP heeft voor het departement van Ontwikkelingssamenwerking nooit enige verantwoordelijkheid gedragen en heeft dus in de politiek ten opzichte van Zaïre geen enkele fout gemaakt. Ik kan u verzekeren dat het de bedoeling is van minister Claes, van mijzelf en van de regering in de toekomst in geen geval dezelfde politiek als in het verleden te voeren.

Wij hebben inderdaad al te veel geld gestort in het bodemloos vat dat Zaïre was. U hebt daarover een bijna perfecte analyse gemaakt. Het is de politieke bedoeling wel iets te doen voor dat land, maar slechts op een moment dat wij er zeker van zijn dat onze hulp goed wordt besteed, door ons kan worden gecontroleerd en niet meer kan worden gerecupereerd door het regime. U hebt het geldcircuit, het aanmaken van het geld, het verzilveren ervan in dollars en het interne circuit van het huidige regime beschreven. Wat daar gebeurt, is voor ons een fundamentele reden om niet opnieuw dezelfde fouten te maken.

Ik heb mij geëngageerd om het debat in het Parlement te voeren, want daar hoort het thuis. Het falen in het verleden heeft er zeker mee te maken dat dit soort debat bijna niet in het Parlement werd gevoerd. Anders zouden er zeker voldoende intelligente parlementsleden hebben willen breken met deze nefaste vorm van hulp die leidt naar een spiraal van corruptie en onmacht en daar niet meer uit kan komen. Ik ben het op dit vlak volkomen met u eens.

U hebt wenken en suggesties gegeven voor de toekomst, vaak zeer waardevolle. Uit informatie die ik al heb ingewonnen bij het Tropisch Instituut in Antwerpen blijkt dat uw suggestie inzake gezondheidszorg juist is. Men pleit er immers heel sterk voor decentralisatie en voor responsabilisering van de *Centres de santé*. Dit gedeelte van de Belgische ontwikkelingssamenwerking is toch wel gelukt.

Wij moeten zeker aandacht hebben voor het nijpend probleem van het lager en vooral het technisch onderwijs. U hebt bovendien de grote lijnen aangegeven van de thema's waarover wij moeten spreken wanneer wij opnieuw beginnen met het verstrekken van echte, structurele hulp aan Zaïre.

De afgelopen veertien dagen was er in kranten en tijdschriftentotal onheuse berichtgeving over de positie van België ten aanzien van Zaïre. Ik heb de cijfers nageteld en ik zal morgen opnieuw een voorstel tot noodhulp aan de regering voorleggen. Alles samen werd dit jaar ongeveer 200 miljoen frank aan noodhulp voor Zaïre uitgegeven, vooral medische hulp. Dit afdoen als onvoldoende vind ik eigenlijk een beetje onheus. Er zijn landen die dit bedrag nog niet krijgen voor een heel jaar, bijvoorbeeld Suriname, Bolivia en andere landen in Afrika.

Wat er ook van de Belgische regering mag gezegd worden, momenteel is België het enige land ter wereld dat iets doet voor Zaïre. Dit is onze humanitaire plicht, maar wij moeten ons ergoed voorvoelen in de toekomst niet in dezelfde valkuilen te vallen als in het verleden. De regering en het Parlement moeten daar ernstig werk van maken. De manier waarop Lumbi en zijn vertegenwoordigers in Brussel hebben gereageerd, wijst immers op een zekere maturiteit.

Mevrouw Maes, ik ben het volkomen met u eens, al hebt u het een beetje cru gezegd. Het is waar, het oude regime moet volkomen worden «uitgekuist» vooraleer wij met een gerust gemoed het geld van de Belgische belastingbetaler opnieuw investeren in een duidelijk, beleidsgericht, onafhankelijk, gedecentraliseerd en de Zaïresen respecterend ontwikkelingsbeleid. Uiteraard moeten de regering en het Parlement over dat nieuwe beleid te gepasten tijde beslissen.

Ik voel me nogal gerust want geen enkel land ter wereld doet zoveel voor Zaïre als het onze. Wij hebben een oproep gedaan tot andere landen om noodhulp te sturen aan Zaïre, maar jammer genoeg blijft het momenteel bij vage beloften. De Verenigde Staten noch Frankrijk, noch Canada, noch Duitsland doen iets, ze geven zelfs geen noodhulp. Aangezien de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten nog maar net voorbij zijn, vrees ik dat het

wellicht nog enkele maanden zal duren vooraleer de nieuwe administratie de nieuwe politiek ten opzichte van dit belangrijke land heeft vastgelegd.

Tenslotte dank ik u voor uw «beleefde» interesse voor ontwikkelingssamenwerking. Meer parlementsleden zouden de ontwikkelingshulp zo moeten beschouwen. Al te vaak wordt het departement van Ontwikkelingshulp afgeschilderd als een secundair departement. Ik weiger dit te aanvaarden, want ons beleid jegens de ontwikkelingslanden en de hulp die wij bieden zijn onze verantwoordelijkheid en zijn zelfs gedeeltelijk bepalend voor onze eigen toekomst. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Het is me misschien wel toegestaan om nog een kleine concrete vraag te stellen in verband met de op het ogenblik verstrekte noodhulp.

Wordt hulp in voedsel in Zaïre zelf aangekocht? Op die manier kunnen de Zaïrese boeren de middelen leveren zonder te moeten passeren via de kas van Mobutu.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Derycke.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Zoals uzelf hebt aangetoond, mevrouw, lijkt er geen gebrek aan voedsel in Zaïre en wij hebben op het ogenblik daarvoor nog geen noodhulp verstrekt. Die wordt momenteel alleen gegeven op medisch vlak.

Ik bereid nu een democratiseringsprogramma voor waarin de lokale NGO's middelen krijgen. Ik herhaal dat momenteel alleen wordt gewerkt met medische programma's via de NGO's en het Tropisch Instituut te Antwerpen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de interpellant.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de staatssecretaris, ik heb daartegen geen bezwaar. Als u zou overwegen nog een programma toe te voegen aan de noodhulp, dan zou het geld ook kunnen worden besteed voor brandstof, zodat het voedsel kan worden overgebracht naar de streken waar er tekorten zijn. Brandstof moet met valuta worden gekocht en die heeft men niet in Zaïre.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Derycke.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Dit is me gesignaleerd. Het zou inderdaad efficiënt kunnen zijn. Ik meen echter dat wij moeten werken in een groter geheel, maar met lokale NGO's, zodat we toch nog wat controle hebben. Brandstof verdelen is uitermate delicaat. Voor medische hulp lopen we geen risico omdat we werken met lokale NGO's en met de *Centres de santé* die meestal goed werk verrichten en blijven voortbestaan dank zij het werk vaak van de religieuzen.

Mevrouw Maes. — Hulp via lokale NGO's moet volgens mij voor transport ook mogelijk zijn.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Ik ben bereid dit te onderzoeken.

De Voorzitter. — Tot besluit van deze interpellatie heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heer Kuijpers, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van mevrouw Maes met betrekking tot de werking van het Overlevingsfonds en de algemene strategie inzake de ontwikkelingssamenwerking, onder andere met Zaïre, en het antwoord van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking,

Vraagt en moedigt de regering met aandrang aan om het mensenrechtenbeleid bij de ontwikkelingssamenwerking op te voeren,

Eist een permanente controle inzake de besteding van het Ontwikkelingsfonds,

Verzoekt een grotere voorbereidende doorlichting van al de projecten, zeker in Zaïre en dit vooral met betrekking tot hun verbondenheid met de internationale industriële wereld,

Veroordeelt de inflatoire omloop van de Zaïrese muntaanmaak ten voordele van enkele machthebbers aldaar en de grondstofbeneficianten in de geïndustrialiseerde wereld.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de Mme Maes concernant l'activité du Fonds de survie et la stratégie générale en matière de coopération au développement, entre autres avec le Zaïre, et la réponse du secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement,

Insiste auprès du gouvernement pour qu'il renforce la politique des droits de l'homme dans le cadre de la coopération au développement,

Exige un contrôle permanent en matière de dépenses du Fonds de développement,

Demande une meilleure analyse préparatoire de tous les projets, certainement au Zaïre, et surtout en ce qui concerne leurs liens avec le monde industriel international,

Condamne la circulation inflationniste de la frappe de monnaie zaïroise en faveur de quelques dirigeants et des bénéficiaires de matières premières dans le monde industrialisé.»

«De Senaat,

Gehoord de interpellatie van mevrouw Maes tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de werking van het Overlevingsfonds en de algemene strategie» en het antwoord van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu l'interpellation de Mme Maes au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur «l'activité du Fonds de survie et la stratégie générale en matière de coopération au développement, notamment avec le Zaïre» et la réponse du secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement,

Passe à l'ordre du jour.»

Wij stemmen later over de eenvoudige motie, die de voorrang heeft.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VOORSTELLEN VAN WET

Inoverwegingneming

Mededeling van de Voorzitter

PROPOSITIONS DE LOI

Prise en considération

Communication de M. le Président

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen van wet waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions de loi dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen van wet in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions de loi sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen van wet, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions de loi, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Notre ordre du jour est ainsi épuisé.

VOORSTELLEN VAN WET

Indiening

PROPOSITIONS DE LOI

Dépôt

M. le Président. — M. Taminiaux a déposé une proposition de loi modifiant la loi du 30 décembre 1975 concernant les biens trouvés en dehors des propriétés privées ou mis sur la voie publique en exécution de jugements d'expulsion.

De heer Taminiaux heeft ingediend een voorstel van wet tot wijziging van de wet van 30 december 1975 betreffende de goederen, buiten particuliere eigendommen gevonden of op de openbare weg geplaatst ter uitvoering van vonnissen tot uitzetting.

M. Lenfant a déposé une proposition de loi instaurant une taxe-santé sur le tabac.

De heer Lenfant heeft ingediend een voorstel van wet houdende invoering van een gezondheidsbelasting op tabak.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

De Senaat vergadert opnieuw woensdag 25 november 1992, om 10 uur.

Le Sénat se réunira le mercredi 25 novembre 1992, à 10 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 18 h 35 m.)

(La séance est levée à 18 h 35 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen van wet:

Liste des propositions de loi prises en considération:

Tot invoeging van een artikel 5bis in de wet van 9 maart 1953 houdende sommige aanpassingen inzake militaire pensioenen en verlening van kosteloze genees- en artseneijkundige verzorging voor de militaire invaliden van vredetijd (van de heer Desutter);

Insérant un article *5bis* dans la loi du 9 mars 1953 réalisant certains ajustements en matière de pensions militaires et accordant la gratuité des soins médicaux et pharmaceutiques aux invalides militaires de temps de paix (de M. Desutter);

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

Tot wijziging van artikel 1260 van het Gerechtelijk Wetboek, wat de tussenkomst van het openbaar ministerie betreft (van de heer Arts);

Modifiant l'article 1260 du Code judiciaire, en ce qui concerne l'intervention du ministère public (de M. Arts);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Tot wijziging van artikel 12 van wet koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit (van mevrouw Delcourt-Pêtre).

Modifiant l'article 12 de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère (de Mme Delcourt-Pêtre).

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Renvoi à la commission des Affaires sociales.